

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิถีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในประเทศไทย” กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาวิถีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ
 2. ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 3. ศึกษารูปแบบการให้การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค
- นำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 7 ส่วน ดังนี้
- 4.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชนในแต่ละภูมิภาค
 - 4.2 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.3 วิถีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ
 - 4.4 ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภูมิภาคต่าง ๆ
 - 4.5 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค
 - 4.6 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.7 รูปแบบการสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค

4.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชน

ลักษณะทั่วไปของประชาชนรวมทุกภูมิภาค ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพสมรส สถานะในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา ศาสนา อาชีพ รายได้ เงินออม หนี้สิน และด้านสังคม

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทุกภูมิภาค เป็นหญิงมากกว่าชาย ร้อยละ 55.2 มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ร้อยละ 71.4 มีสถานะภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน และส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.5 เป็นหัวหน้าครอบครัว มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3 คน มีบุตรเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.8 มีการศึกษาาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 96.5 นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.0 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ และทำสวน เป็นส่วนใหญ่ และร้อยละ 36.1 มีอาชีพรอง ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย และช่างฝีมือ ร้อยละ 41.6 มีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท และร้อยละ 31.9 มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และร้อยละ 56.5 มีรายได้ที่พอเพียงในครัวเรือน ร้อยละ 32.7 มีเงินออม และร้อยละ 20.8 มีเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 69.4 มีหนี้สิน และร้อยละ 19.0 มีหนี้สิน 100,000 บาทขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ 23.6 เป็นหนี้ธนาคารพาณิชย์ และรองลงมาร้อยละ 16.9 เป็นหนี้สหกรณ์

ลักษณะทั่วไปของประชาชนด้านสังคมรวมทุกภูมิภาค พบว่า พื้นที่ที่พักอาศัยมีศูนย์การเรียนรู้ เช่น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง, ศูนย์บริการทางการเกษตร และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ร้อยละ 55.3 เป็นสมาชิกศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงร้อยละ 40.7 ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกมากที่สุด ระหว่าง 1-2 ปี ร้อยละ 20.1 ส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 75.3 โดยได้รับข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์/วิทยุ เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน การอบรม/สัมมนา ศูนย์การเรียนรู้ หนังสือพิมพ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อน ทางอินเทอร์เน็ต ครู/อาจารย์ และ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง คนละประมาณ 2 ครั้งต่อปี รายละเอียดในตาราง 4-1

ตาราง 4-1

ลักษณะทั่วไปของประชาชนรวมทุกภูมิภาค

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ								
1. เพศ										
ชาย	226	47.1	218	45.4	203	42.3	213	44.4	860	44.8
หญิง	254	52.9	262	54.6	277	57.7	267	55.6	1,060	55.2
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
2. อายุ	อายุเฉลี่ย 47.72 ปี	ค่า เบี่ยงเบน 11.63	อายุเฉลี่ย 48.71 ปี	ค่า เบี่ยงเบน 12.36	อายุเฉลี่ย 49.73 ปี	ค่า เบี่ยงเบน 12.68	อายุเฉลี่ย 48.49 ปี	ค่า เบี่ยงเบน 13.27	อายุเฉลี่ย 48.96 ปี	ค่า เบี่ยงเบน 12.37
3. สถานะภาพสมรส										
โสด	57	11.9	73	15.2	30	6.2	56	11.7	216	11.2
สมรส-อยู่ด้วยกัน	337	70.2	319	66.5	372	77.5	343	71.5	1,371	71.4
สมรส-แยกกันอยู่	22	4.6	29	6.0	19	4.0	28	5.8	98	5.1
หม้าย	50	10.4	51	10.6	47	9.8	45	9.4	193	10.1
หย่า	14	2.9	8	1.7	12	2.5	8	1.7	42	2.2
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. สถานะในครอบครัว										
หัวหน้าครอบครัว	217	45.2	245	51.0	242	50.4	74	15.4	778	40.5
คู่สมรส	172	35.8	114	23.8	144	30.0	140	29.2	570	29.7
บุตร	43	9.0	46	9.6	14	2.9	104	21.7	207	10.8
ญาติ	48	10.0	75	15.6	80	16.7	162	33.8	365	19.0
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
5. สมาชิกในครอบครัว	เฉลี่ย 3.81 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.37	เฉลี่ย 4.13 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.67	เฉลี่ย 2.92 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.72	เฉลี่ย 1.91 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.08	เฉลี่ย 2.90 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.69
6. มีบุตร	เฉลี่ย 1.85 คน	ค่า เบี่ยงเบน 0.90	เฉลี่ย 2.11 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.12	เฉลี่ย 2.30 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.27	เฉลี่ย 2.44 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.23	เฉลี่ย 2.25 คน	ค่า เบี่ยงเบน 1.18

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. ระดับการศึกษา										
ประถมศึกษาปีที่ 6	205	42.7	169	35.2	149	31.0	223	46.5	746	38.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	12.1	73	15.2	41	8.5	76	15.8	248	12.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	68	14.2	59	12.3	71	14.8	75	15.6	273	14.2
อาชีวศึกษา	26	5.4	29	6.0	20	4.2	35	7.3	110	5.7
ปริญญาตรี	53	11.0	79	16.5	31	6.5	30	6.3	193	10.1
ปริญญาโท	8	1.7	9	1.9	1	0.2	1	0.2	19	1.0
อื่น ๆ เช่น ป.4 และไม่ได้เรียน	62	12.9	62	12.9	167	34.8	40	8.3	331	17.3
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
8. ศาสนา										
พุทธ	454	94.6	474	98.8	478	99.6	446	92.9	1,852	96.5
คริสต์	26	5.4	2	0.4	-	0.4	1	0.2	29	1.6
อิสลาม	-	-	4	0.8	2	-	33	6.9	39	1.9
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. อาชีพหลัก										
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	35	7.3	52	10.8	20	4.2	13	2.7	120	6.2
ธุรกิจส่วนตัว	27	5.6	22	4.6	7	1.5	34	7.1	90	4.7
ค้าขาย	79	16.5	47	9.8	62	12.9	23	4.8	211	11.0
ลูกจ้างเอกชน	17	3.5	8	1.7	4	0.8	20	4.2	49	2.6
รับจ้างทั่วไป	172	35.8	113	23.5	40	8.3	83	17.3	408	21.3
ทำนา/ทำไร่/ทำสวน	127	26.5	202	42.1	318	66.3	277	57.7	924	48.0
เลี้ยงสัตว์	23	4.8	35	7.3	-	-	28	5.8	86	4.5
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน	-	-	1	0.2	29	6.0	2	0.4	32	1.7
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
10. อาชีพรอง										
มี ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย	175	36.4	150	31.2	218	45.4	151	31.4	694	36.1
การเกษตรและช่างฝีมือ										
ไม่มี	305	63.6	330	68.8	262	54.5	329	68.6	1,226	63.9
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน										
ต่ำกว่า 5,000 บาท	231	48.1	177	36.9	256	53.4	135	28.1	799	41.6
5,001-10,000 บาท	152	31.7	176	36.7	134	28.0	187	39.0	649	33.8
10,001-20,000 บาท	53	11.0	77	16.0	63	13.1	104	21.7	297	15.5
20,001-30,000 บาท	21	4.4	27	5.6	15	3.1	20	4.2	83	4.3
30,001-40,000 บาท	10	2.1	16	3.3	5	1.0	15	3.1	46	2.4
40,001-50,000 บาท	-	-	2	0.4	3	0.6	11	2.3	16	0.8
50,001-60,000 บาท	6	1.3	-	-	1	0.2	2	0.4	9	0.5
60,001-70,000 บาท	1	0.2	2	0.4	-	-	4	0.8	7	0.4
70,001-100,000 บาท	4	0.8	2	0.4	2	0.4	2	0.4	10	0.5
100,001 บาท ขึ้นไป	2	0.4	1	0.2	1	0.2	-	-	4	0.2
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
12. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน										
ต่ำกว่า 5,000 บาท	124	25.8	106	22.1	109	22.7	53	11.0	392	20.5
5,001-10,000 บาท	144	30.0	127	26.5	177	36.9	165	34.4	613	31.9
10,001-20,000 บาท	93	19.4	117	24.4	124	25.8	142	29.6	476	24.8
20,001-30,000 บาท	30	6.3	45	9.4	35	7.3	53	11.0	163	8.5
30,001-40,000 บาท	23	4.8	33	6.9	12	2.5	19	4.0	87	4.5
40,001-50,000 บาท	7	1.5	15	3.1	5	1.0	5	1.0	32	1.7
50,001-60,000 บาท	11	2.3	9	1.9	7	1.5	16	3.3	43	2.2
60,001-70,000 บาท	6	1.3	6	1.3	-	-	7	1.5	19	1.0
70,001-100,000 บาท	12	2.5	11	2.3	3	0.6	15	3.1	41	2.1
100,001 บาท ขึ้นไป	30	6.3	11	2.3	8	1.7	5	1.0	54	2.8
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
13. ความพอเพียงของรายได้ครัวเรือน										
พอเพียง	248	51.7	302	62.9	268	55.8	264	55.0	1,084	56.5
ไม่พอเพียง	124	25.8	74	15.4	89	18.5	52	10.8	340	17.7
พอเพียงบางเดือน	108	22.5	104	21.7	123	25.6	164	34.2	496	25.8
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
14. เงินออม										
ไม่มี	163	34.0	106	22.1	192	40.0	167	34.8	628	32.7
มี	317	66.0	374	77.9	288	60.0	313	65.2	1,292	67.3
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
15. มีเงินออมประมาณ										
ต่ำกว่า 5,000 บาท	85	17.7	124	25.8	95	19.8	96	20.1	400	20.8
5,001-10,000 บาท	82	17.1	86	17.9	49	10.2	64	13.3	281	14.6
10,001-20,000 บาท	49	10.2	41	8.5	49	10.2	49	10.2	188	9.8
20,001-30,000 บาท	29	6.0	27	5.6	24	5.0	26	5.4	106	5.5
30,001-40,000 บาท	14	2.9	18	3.8	15	3.1	17	3.5	64	3.3
40,001-50,000 บาท	13	2.7	13	2.7	12	2.5	15	3.1	53	2.8
50,001-60,000 บาท	6	1.3	8	1.7	7	1.5	5	1.0	26	1.4
60,001-70,000 บาท	5	1.0	8	1.7	6	1.3	8	1.7	27	1.4
70,001-100,000 บาท	9	1.9	15	3.1	5	1.0	11	2.3	40	2.1
100,001 บาท ขึ้นไป	25	5.2	34	7.1	26	5.4	22	4.6	107	5.6
รวม	317	66.0	374	77.9	288	60.0	313	65.2	1,292	67.3

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16. หนี้สิน										
ไม่มี	138	28.8	163	34.0	124	25.8	163	34.0	588	30.6
มี	342	71.2	317	66.0	356	74.2	317	66.0	1,332	69.4
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
17. มีหนี้สินประมาณ										
ต่ำกว่า 5,000 บาท	16	3.3	27	5.6	40	8.5	10	2.1	93	4.9
5,001-10,000 บาท	37	7.7	57	11.9	19	4.0	29	6.0	142	7.4
10,001-20,000 บาท	35	7.3	38	7.9	57	11.8	44	9.2	174	9.3
20,001-30,000 บาท	32	6.7	28	5.8	36	7.5	27	5.6	123	6.2
30,001-40,000 บาท	29	6.0	16	3.3	23	4.8	23	4.8	91	4.7
40,001-50,000 บาท	33	6.9	21	4.4	32	6.7	22	4.6	108	5.6
50,001-60,000 บาท	28	5.8	12	2.5	18	3.8	17	3.5	75	3.9
60,001-70,000 บาท	10	2.1	6	1.3	16	3.3	15	3.1	47	2.4
70,001-100,000 บาท	31	6.5	37	7.7	15	3.1	32	6.7	115	6.0
100,001 บาท ขึ้นไป	91	18.9	75	15.6	100	20.7	98	20.4	364	19.0
รวม	342	71.2	317	66.0	356	74.2	317	66.0	1,332	69.4

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
18. ประเภทของหนี้สิน										
บ้าน	20	4.2	17	3.5	6	1.3	14	2.9	57	3.0
รถยนต์/รถมอเตอร์ไซด์	71	14.8	56	11.7	54	11.3	72	15.0	253	13.2
บัตรเครดิต	10	2.	17	3.5	1	0.2	9	1.9	37	1.9
เครื่องใช้ไฟฟ้า	21	4.4	4	0.8	2	0.4	8	1.7	35	1.8
ธนาคารพาณิชย์	141	29.4	77	16.0	119	24.8	117	24.4	454	23.6
สหกรณ์	93	19.4	114	23.8	50	10.4	67	14.0	324	16.9
สวัสดิการ	13	2.7	10	2.1	1	0.2	4	0.8	28	1.5
อื่น ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารเพื่อการเกษตร ญาติ และนายทุนเงินกู้	97	20.2	69	14.4	167	34.8	70	14.6	403	21.0
19. พื้นที่ที่พักอาศัยมีศูนย์การเรียนรู้										
ไม่มี	247	51.5	125	26.0	293	61.0	193	40.2	858	44.7
มี เช่น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ จพอเพียง, ศูนย์บริการทาง การเกษตร และศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน	233	48.5	355	74.0	187	39.0	287	59.8	1,062	55.3
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
20. การเป็นสมาชิกศูนย์การเรียนรู้- เศรษฐกิจพอเพียง										
ไม่เป็น	323	67.3	216	45.0	344	71.7	256	53.3	1,139	59.3
เป็นสมาชิก	157	32.7	264	55.0	136	28.3	224	46.7	781	40.7
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0
21. ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก										
1-2 ปี	96	20.0	111	23.1	56	11.7	127	26.5	385	20.1
3-4 ปี	22	4.6	48	10.0	30	6.2	41	8.5	204	10.6
5 ปี ขึ้นไป	39	8.1	105	21.9	50	10.4	56	11.7	192	10.0
รวม	136	32.7	264	55.0	136	28.3	224	46.7	781	40.7
22. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง										
ไม่ได้รับ	91	19.0	142	29.6	96	20.0	145	30.2	474	24.7
ได้รับ	389	81.0	338	70.4	384	80.0	335	69.8	1,446	75.3
รวม	480	100.0	480	100.0	480	100.0	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
23. ได้รับข้อมูลจากสื่อ										
โทรทัศน์/วิทยุ	389	81.0	338	70.4	384	80.0	335	69.8	1,446	75.3
หนังสือพิมพ์	163	34.0	176	36.7	73	15.2	129	26.9	541	28.2
อินเทอร์เน็ต	59	12.3	76	15.8	18	3.8	38	7.9	191	9.9
ญาติพี่น้อง/ เพื่อน	110	22.9	98	20.4	84	17.5	79	16.5	371	19.3
ครู/อาจารย์	54	11.3	51	10.6	19	4.0	29	6.0	153	8.0
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	237	49.4	252	52.5	293	61.0	242	50.4	1,024	53.3
การอบรม/สัมมนา	164	34.2	230	47.9	103	21.5	165	34.4	662	34.5
ศูนย์การเรียนรู้	163	34.0	233	48.5	68	14.2	178	37.1	642	33.4
อื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ	8	1.7	5	1.0	14	2.9	21	4.4	48	2.5
24. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ										
เศรษฐกิจพอเพียง										
ไม่เคย	257	53.5	116	24.2	103	21.5	193	40.2	821	42.8
เคย	223	46.5	364	75.8	68	14.2	287	59.8	1,099	57.2
รวม	480	100.0	480	100.0	14	2.9	480	100.0	1,920	100.0

ตาราง 4-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชาชน	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทุกภาค	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
25. จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมในรอบ 1 ปี										
1-2 ครั้ง	75	15.6	133	27.6	118	24.7	91	18.9	392	20.5
3-4 ครั้ง	46	13.9	128	26.7	94	19.5	128	26.0	350	18.2
5 ครั้ง ขึ้นไป	102	17.0	103	21.5	13	2.7	68	14.9	357	18.5
รวม	223	46.5	364	75.8	225	46.9	287	59.8	1,099	57.2

4.2 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคเหนือ

ประชาชนในภาคเหนือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม และการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องมากที่สุด ร้อยละ 89.0 และรองลงมา ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ร้อยละ 86.9 และ ร้อยละ 86.0 สำหรับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไม่เข้าใจมากที่สุด คือ ประชาชนคิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้นมีถึง ร้อยละ 31.0 รายละเอียดในตาราง 4-2

ตาราง 4-2

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคเหนือ

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	89.0 (427)	11.0 (53)	-
2. การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นรูปแบบหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	84.0 (403)	15.8 (76)	0.2 (1)
3. เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	86.9 (417)	12.5 (60)	0.6 (3)
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	86.0 (413)	13.1 (63)	0.8 (4)
5. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	89.0 (427)	10.4 (50)	0.6 (3)
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับ บุคคล ชุมชน และภาครัฐ	77.5 (372)	21.3 (102)	1.3 (6)
7. หลักของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และคุณธรรม จะสามารถแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจได้	76.9 (369)	22.3 (107)	0.8 (4)

ตาราง 4-2 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
8. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น	31.0 (149)	21.3 (102)	47.7 (229)

4.2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคกลาง

ประชาชนในภาคกลาง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องมากที่สุดร้อยละ 94.0 และรองลงมา ได้แก่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ร้อยละ 92.7 และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ร้อยละ 91.7 และเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ร้อยละ 91.5 สำหรับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไม่เข้าใจมากที่สุดคือ ประชาชนคิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้นมีถึง ร้อยละ 25.6 รายละเอียดในตาราง 4-3

ตาราง 4-3

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคกลาง

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	92.7 (445)	6.9 (33)	0.4 (2)
2. การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นรูปแบบหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	90.8 (436)	8.5 (41)	0.6 (3)
3. เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	91.5 (439)	8.3 (40)	0.2 (1)
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	91.7 (440)	7.9 (38)	0.4 (2)
5. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	94.0 (451)	5.6 (27)	0.4 (2)
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับ บุคคล ชุมชน และภาครัฐ	89.2 (428)	10.2 (49)	0.6 (3)

ตาราง 4-3 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
7. หลักของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และคุณธรรม จะสามารถแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจได้	87.9 (422)	11.5 (55)	0.6 (3)
8. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น	25.6 (123)	27.1 (130)	47.3 (227)

4.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม มากที่สุด ร้อยละ 94.4 และรองลงมา ได้แก่ การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร้อยละ 93.8 และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ร้อยละ 90.8 สำหรับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไม่เข้าใจมากที่สุด คือ ประชาชนคิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้นมีถึง ร้อยละ 29.6 รายละเอียดในตาราง 4-4

ตาราง 4-4

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	94.4 (453)	3.1 (15)	2.5 (12)
2. การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นรูปแบบหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	79.2 (380)	15.6 (75)	5.2 (25)
3. เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	89.4 (429)	7.1 (34)	3.5 (17)
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	90.8 (436)	6.3 (30)	2.9 (14)
5. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	93.8 (450)	3.3 (16)	2.9 (14)

ตาราง 4-4 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับ บุคคล ชุมชน และภาครัฐ	85.8 (412)	10.0 (48)	4.2 (20)
7. หลักของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และคุณธรรม จะสามารถแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจได้	84.3 (407)	11.3 (54)	4.0 (19)
8. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น	29.6 (142)	14.2 (68)	56.3 (270)

4.2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคใต้

ประชาชนในภาคใต้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมมากที่สุด ร้อยละ 95.8 และรองลงมา ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ร้อยละ 94.4 และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ ใช้ให้ได้ผลต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ร้อยละ 92.9 สำหรับเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไม่เข้าใจมากที่สุด คือ ประชาชนคิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้นมีถึง ร้อยละ 34.0 รายละเอียดในตาราง 4-5

ตาราง 4-5

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนภาคใต้

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	95.8 (460)	3.8 (18)	0.4 (2)
2. การประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นรูปแบบหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	90.4 (434)	8.1 (39)	1.5 (7)
3. เศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	94.4 (453)	4.8 (23)	0.8 (4)
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	91.9 (441)	7.7 (37)	0.4 (2)

ตาราง 4-5 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้		
	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
5. การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	92.9 (446)	6.7 (32)	0.4 (2)
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ในสังคมแต่ละระดับ บุคคล ชุมชน และภาครัฐ	87.3 (419)	11.0 (53)	1.7 (8)
7. หลักของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน มีความรู้ และคุณธรรม จะสามารถแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจได้	91.3 (438)	7.7 (37)	1.0 (5)
8. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น	34.0 (163)	15.0 (72)	51.0 (245)

สรุปประชาชนในทุกภูมิภาค ร้อยละ 89 ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ประกอบด้วยหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผล ต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และอื่น ๆ แต่เป็นที่น่าสังเกต คือ ประชาชนในทุกภูมิภาคเกือบ ร้อยละ 30 ที่ยังคิดว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติเท่านั้น

4.3 วิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ

วิธีการดำรงชีวิตของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำเนินชีวิต 4 หลักการ คือ 1) หลักความพอประมาณ 2) หลักความมีเหตุผล 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน และ 4) หลักความรู้และคุณธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในทุกภูมิภาค มีวิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 หลักการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.54$) เมื่อจำแนกในแต่ละภาค พบว่า ประชาชนในภาคกลางมีวิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.48$) และมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมา คือประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.56$) ประชาชนภาคเหนือมีวิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.58$) และประชาชนภาคใต้มีวิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.50$) รายละเอียดในตาราง 4-6

ตาราง 4-6

การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ

การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับ
		มาตรฐาน	
ภาคเหนือ	3.86	0.58	มาก
ภาคกลาง	4.12	0.48	มาก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.93	0.56	มาก
ภาคใต้	3.86	0.50	มาก
รวม	3.93	0.54	มาก

4.3.1 วิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคเหนือ

ประชาชนในภาคเหนือดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.58$) ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำรงชีวิต 4 หลักการ คือ 1) หลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 0.57$) 2) หลักความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.70$) 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.70$) และ 4) หลักความรู้ และคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.63$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งจำเป็นในการบริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.80$) รองลงมาคือ ดำรงชีวิตในครอบครัวด้วยการใช้วิธีการ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้ ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.86$) และรู้จักพอประมาณในการลงทุนประกอบอาชีพ ตามกำลังทรัพย์และศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 4.95$, $SD = 0.57$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ ที่อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนน้อยที่สุด คือ การทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย ($\bar{X} = 2.84$, $SD = 1.26$) รายละเอียดในตาราง 4-7

ตาราง 4-7

การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณของประชาชนในภาคเหนือ

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การดำเนินชีวิตในครอบครัวใช้วิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้	35.2	35.6	26.5	2.5	0.2	4.03	0.86
	(169)	(171)	(127)	(12)	(1)		

ตาราง 4-7 (ต่อ)

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
2. ค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็น ค่าอาหารและสิ่งจำเป็นในการ ดำเนินชีวิต	36.0 (173)	40.6 (195)	21.7 (104)	1.5 (7)	0.2 (1)	4.11	0.80
3. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นด้าน สาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายในงาน สังคม เช่น งานบวช งานแต่ง	13.1 (63)	29.0 (139)	41.0 (197)	13.3 (64)	3.5 (17)	3.35	1.00
4. นำความรู้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	14.8 (71)	30.2 (145)	44.4 (213)	9.4 (45)	1.3 (6)	3.48	0.90
5. ทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึง รายรับและรายจ่าย	11.5 (55)	19.0 (91)	30.2 (145)	20.4 (98)	19.0 (91)	2.84	1.26
6. ในแต่ละวันได้ใช้พลังงานอย่าง ประหยัด	23.8 (114)	39.6 (190)	29.8 (143)	5.6 (27)	1.3 (6)	3.79	0.91
7. ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า	26.3 (126)	38.8 (186)	31.3 (150)	3.3 (16)	0.4 (2)	3.87	0.85
8. รู้จักพอประมาณในการลงทุน ประกอบอาชีพตามกำลังทรัพย์และ ศักยภาพตนเอง	30.6 (147)	36.3 (174)	30.8 (148)	2.1 (10)	0.2 (1)	3.95	0.85
ค่าเฉลี่ยรวม						3.70	0.57

2) การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผล พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องเลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, SD = 0.87) รองลงมาคือ การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ ($\bar{X} = 4.00$, SD = 0.84) และ ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 3.98$, SD = 0.93) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอมีเหตุผล ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ มีวินัยในการใช้เงิน ($\bar{X} = 3.91$, SD = 0.87) รายละเอียดในตาราง 4-8

ตาราง 4-8

การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผลของประชาชนในภาคเหนือ

หลักความมีเหตุผล	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย	34.0 (163)	36.7 (176)	26.0 (125)	2.9 (14)	0.4 (2)	4.01	0.87
2. ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น	34.2 (164)	36.5 (175)	23.8 (114)	4.6 (22)	1.0 (5)	3.98	0.93
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	29.4 (141)	41.0 (197)	26.0 (125)	3.1 (15)	0.4 (2)	3.96	0.85
4. มีวินัยในการใช้เงิน	28.3 (136)	39.6 (190)	27.7 (133)	4.0 (19)	0.4 (2)	3.91	0.87
5. วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ	31.3 (150)	40.8 (196)	25.0 (120)	2.3 (11)	0.6 (3)	4.00	0.84
ค่าเฉลี่ยรวม						4.00	0.70

3) การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$ SD = 0.81) รองลงมาอยู่ คือ ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.89$, SD = 0.84) และการได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน ($\bar{X} = 3.84$, SD = 0.90) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.60$, SD = 1.03) รายละเอียดในตาราง 4-9

ตาราง 4-9

การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกันของประชาชนในภาคเหนือ

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น	43.5 (209)	37.5 (180)	17.1 (82)	1.5 (7)	0.4 (2)	4.22	0.81
2. ได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน	25.4 (122)	39.6 (190)	29.6 (142)	4.0 (19)	1.5 (7)	3.84	0.90

ตาราง 4-9 (ต่อ)

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3. ได้ศึกษาปัญหาและการแก้ไข ปัญหาไว้ก่อนในการดำเนินการใน กิจกรรมต่างๆ	22.1 (106)	36.3 (174)	35.8 (172)	4.6 (22)	1.3 (6)	3.73	0.90
4. ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับกลุ่มต่างๆ	20.6 (99)	35.4 (170)	31.9 (153)	7.7 (37)	4.4 (21)	3.60	1.03
5. ได้พยายามหาความรู้เพิ่มเติม มาพัฒนาตนเอง	21.5 (103)	40.6 (195)	31.7 (152)	5.4 (26)	0.8 (4)	3.76	0.88
6. ได้ติดต่ออย่างรอบคอบทุกครั้งใน การทำงานในเรื่องต่างๆ	26.0 (125)	41.0 (197)	29.0 (139)	3.8 (18)	0.2 (1)	3.89	0.84
7. เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากับผู้รู้จริง	20.8 (100)	42.1 (202)	28.3 (136)	7.1 (34)	1.7 (8)	3.73	0.93
ค่าเฉลี่ยรวม						3.84	0.70

4) การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ ดำรง ชีวิต ในเรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, SD = 0.75) รองลงมา ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.96$, SD = 0.76) และ มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.94$, SD = 0.83) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิต ตามหลักความรู้และคุณธรรม ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง ($\bar{X} = 3.64$, SD = 1.00) รายละเอียดในตาราง 4-10

ตาราง 4-10

การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรมของประชาชนในภาคเหนือ

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในแต่ละวันได้ติดตามข่าวสาร ต่างๆ	28.1 (135)	33.5 (161)	32.7 (157)	4.6 (22)	1.0 (5)	3.83	0.93
2. ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้ รู้จริง	21.7 (104)	33.8 (162)	33.8 (162)	8.1 (39)	2.7 (13)	3.64	1.00

ตาราง 4-10 (ต่อ)

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3. ใช้เวลาในการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ก่อนตัดสินใจ	24.0 (115)	41.7 (200)	30.0 (144)	4.0 (19)	0.4 (2)	3.85	0.84
4. ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีเหตุผล	24.8 (119)	48.3 (232)	24.8 (119)	2.1 (10)	-	3.96	0.76
5. มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว	27.3 (131)	42.3 (203)	28.1 (135)	1.5 (7)	0.8 (4)	3.94	0.83
6. ได้แบ่งปันสิ่งที่ท่านมีให้แก่ผู้อื่น	22.1 (106)	41.7 (200)	33.5 (161)	2.5 (12)	0.2 (1)	3.83	0.80
7. ได้ให้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	43.8 (210)	39.2 (188)	16.3 (78)	0.8 (4)	-	4.26	0.75
8. ได้ใช้หลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิตในภาพรวม	28.5 (137)	42.7 (205)	26.5 (127)	2.1 (10)	0.2 (1)	3.97	0.81
ค่าเฉลี่ยรวม						3.91	0.63

ในภาพรวม การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 หลัก ของประชาชนในภาคเหนือ ที่มีคะแนนสูงสุด คือการใช้หลักความมีเหตุผล เรื่องดำเนินชีวิตในเรื่องเลือกใช้สิ่งของที่เป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.87$) รองลงมา คือการใช้หลักความรู้และคุณธรรม เรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.75$) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน เรื่องการได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.81$) และหลักความพอประมาณ พบว่า เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย มีคะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.84$, $SD = 1.26$)

4.3.2 วิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคกลาง

ประชาชนในภาคกลางดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.48$) ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำรงชีวิต 4 หลัก คือ 1) หลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.59$) 2) หลักความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.65$) 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.63$) และ 4) หลักความรู้และคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.61$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ดำรงชีวิตในครอบครัวด้วยการใช้วิธีการ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.09, SD = 0.79$) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งที จำเป็นในการบริโภค ($\bar{X} = 4.07, SD = 0.75$) รู้จักพอประมาณในการลงทุนประกอบอาชีพตามกำลัง ทรัพย์และศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 3.89, SD = 0.77$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความ พอประมาณ ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ การทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย ($\bar{X} = 3.13, SD = 1.12$) รายละเอียดในตาราง 4-11

ตาราง 4-11

การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณของประชาชนในภาคกลาง

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การดำเนินชีวิตในครอบครัวใช้วิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้	35.0 (168)	39.4 (189)	24.8 (119)	0.8 (4)	-	4.09	0.79
2. ค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งทีจำเป็นในการดำเนินชีวิต	30.2 (145)	47.5 (228)	21.0 (101)	1.3 (6)	-	4.07	0.75
3. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เป็นด้านสาธารณูปโภค และงานสังคม เช่น งานบวช งานแต่ง	16.9 (81)	40.4 (194)	39.2 (188)	2.9 (14)	0.6 (3)	3.70	0.80
4. นำความรู้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	17.7 (85)	40.2 (193)	36.5 (175)	5.0 (24)	0.6 (3)	3.69	0.84
5. ทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย	10.2 (49)	29.2 (140)	35.0 (168)	15.0 (72)	10.6 (51)	3.13	1.12
6. ในแต่ละวันได้ใช้พลังงานอย่างประหยัด	19.2 (92)	44.0 (211)	33.3 (160)	2.3 (11)	1.3 (6)	3.78	0.82
7. ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า	18.8 (90)	47.7 (229)	30.2 (145)	3.1 (15)	0.2 (1)	3.82	0.78
8. รู้จักพอประมาณในการลงทุนประกอบอาชีพตามกำลังทรัพย์และศักยภาพตนเอง	22.3 (107)	46.9 (225)	29.4 (141)	0.8 (4)	0.6 (3)	3.89	0.77
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.80	0.59

2) การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผล พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ดำรงชีวิตในเรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.90$) รองลงมาคือ เลือกลงสิ่งของที่เป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.80$) และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.79$) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพหุมีเหตุผล ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ มีวินัยในการใช้เงิน ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.79$) รายละเอียดในตาราง 4-12

ตาราง 4-12

การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผลของประชาชนในภาคกลาง

หลักความมีเหตุผล	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เลือกลงสิ่งของที่เป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย	27.5 (132)	47.9 (230)	21.3 (102)	2.9 (14)	0.4 (2)	3.99	0.80
2. ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น	37.9 (182)	38.1 (183)	18.8 (90)	4.6 (22)	0.6 (3)	4.08	0.90
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	23.8 (114)	49.8 (239)	23.1 (111)	3.1 (15)	0.2 (1)	3.94	0.78
4. มีวินัยในการใช้เงิน	24.4 (117)	54.4 (218)	27.7 (133)	2.3 (11)	0.2 (1)	3.91	0.79
5. วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ	26.3 (126)	46.7 (224)	24.2 (116)	2.7 (13)	0.2 (1)	3.96	0.79
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.01	0.65

3) การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ใช้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.79$) รองลงมา คือ ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.76$) และได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.78$) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.88$) รายละเอียดในตาราง 4-13

ตาราง 4-13

การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกันของประชาชนในภาคกลาง

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ได้ใช้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น	39.4 (189)	40.8 (196)	17.9 (86)	1.7 (8)	0.2 (1)	4.17	0.79
2. ได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน	22.9 (110)	47.1 (226)	27.3 (131)	2.7 (13)	-	3.90	0.78
3. ได้ศึกษาปัญหาและการแก้ไข ปัญหาไว้ก่อนในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ	19.8 (95)	43.1 (207)	32.7 (157)	3.8 (18)	0.6 (3)	3.78	0.83
4. ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ	19.0 (91)	43.5 (209)	29.8 (143)	6.7 (32)	1.0 (5)	3.73	0.88
5. ได้พยายามหาความรู้เพิ่มเติม มาพัฒนาตนเอง	24.2 (116)	43.3 (208)	28.8 (138)	3.5 (17)	0.2 (1)	3.88	0.82
6. ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ	21.9 (105)	49.2 (236)	26.5 (127)	2.5 (12)	-	3.90	0.76
7. เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากับผู้รู้จริง	23.8 (114)	42.9 (206)	27.7 (133)	4.6 (22)	1.0 (5)	3.84	0.88
ค่าเฉลี่ยรวม						3.91	0.63

4) การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, SD = 0.73) รองลงมา ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.98$, SD = 0.76) และมีความอดทนในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.94$, SD = 0.77) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง ($\bar{X} = 3.80$, SD = 0.85) รายละเอียดในตาราง 4-14

ตาราง 4-14

การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรมของประชาชนในภาคกลาง

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในแต่ละวันได้ติดตามข่าวสารต่าง ๆ	26.5 (127)	42.9 (206)	28.1 (135)	2.3 (11)	0.2 (1)	3.93	0.81
2. ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง	21.0 (101)	43.8 (210)	30.0 (144)	4.2 (20)	1.0 (5)	3.80	0.85
3. ใช้เวลาในการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ	19.8 (95)	49.8 (239)	27.7 (133)	2.7 (13)	-	3.87	0.75
4. ได้พยายามแก้ไขปัญหาดัง ๆ อย่างมีเหตุผล	26.0 (125)	48.5 (233)	23.1 (111)	2.3 (11)	-	3.98	0.76
5. มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ	23.8 (114)	49.8 (239)	23.8 (114)	2.5 (12)	0.2 (1)	3.94	0.77
6. ได้แบ่งปันสิ่งที่ท่านมีให้แก่ผู้อื่น	22.3 (107)	46.3 (222)	29.8 (143)	1.5 (7)	0.2 (1)	3.89	0.77
7. ได้ให้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	39.8 (191)	44.0 (211)	15.4 (74)	0.8 (4)	-	4.23	0.73
8. ได้ใช้หลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิตในภาพรวม	35.8 (172)	41.5 (199)	21.3 (102)	1.5 (7)	-	4.12	0.79
ค่าเฉลี่ยรวม						3.99	0.61

ในภาพรวม การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 หลักการ ของประชาชนในภาคกลาง ที่มีคะแนนสูงสุด คือการใช้หลักความมีเหตุผล ในเรื่องการลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.90$) รองลงมา หลักความรู้และคุณธรรม เรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.73$) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน เรื่องการได้ใช้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.79$) และหลักความพอประมาณ พบว่า เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย มีคะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 1.12$)

4.3.3 วิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.56$) ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำรงชีวิต 4 หลัก คือ 1) หลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.52$) 2) หลักความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.63$) 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.65$) และ 4) หลักความรู้และคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 0.53$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินชีวิตในเรื่องค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งจำเป็นในการบริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.87$) รองลงมาคือ รู้จักพอประมาณในการลงทุนประกอบอาชีพตามกำลังทรัพย์และศักยภาพตนเอง ($\bar{X} = 4.27$, $SD = 0.74$) ในแต่ละวันได้ใช้พลังงานอย่างประหยัด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.89$) และใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.77$) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ ที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย ($\bar{X} = 2.30$, $SD = 1.45$) รายละเอียดในตาราง 4-15

ตาราง 4-15

การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การดำเนินชีวิตในครอบครัว ใช้วิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้	39.6 (190)	44.8 (215)	13.5 (65)	2.1 (10)	-	4.22	0.75
2. ค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต	62.9 (302)	23.3 (112)	9.6 (46)	3.1 (15)	1.0 (5)	4.44	0.87
3. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เป็นด้านสาธารณูปโภค และงานสังคม เช่น งานบวช งานแต่ง	45.2 (217)	31.7 (152)	15.6 (75)	6.7 (32)	0.8 (4)	4.14	0.97
4. นำความรู้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	18.5 (89)	45.2 (217)	16.9 (81)	15.2 (73)	4.2 (20)	3.59	1.08
5. ทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย	12.3 (59)	12.5 (60)	12.9 (62)	17.3 (83)	45.0 (216)	2.30	1.45

ตาราง 4-15 (ต่อ)

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
6. ในแต่ละวันได้ใช้พลังงานอย่างประหยัด	49.2 (236)	33.3 (160)	12.5 (60)	4.2 (20)	0.8 (4)	4.26	0.89
7. ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่า	43.5 (209)	42.1 (202)	11.7 (56)	2.7 (13)	- (-)	4.26	0.77
8. รู้จักพอประมาณในการลงทุนประกอบอาชีพตามกำลังทรัพย์และศักยภาพตนเอง	41.0 (201)	45.0 (216)	11.3 (54)	1.7 (8)	0.2 (1)	4.27	0.74
ค่าเฉลี่ยรวม						3.93	0.52

2) การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผล พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องเลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.81$) รองลงมาคือ การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.76$) และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.84$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอมีเหตุผล ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ การลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.81$) รายละเอียดในตาราง 4-16

ตาราง 4-16

การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผลของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักความมีเหตุผล	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย	54.0 (259)	32.7 (157)	10.0 (48)	2.9 (14)	0.4 (2)	4.37	0.81
2. ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น	44.0 (211)	34.8 (167)	11.9 (57)	6.0 (29)	3.3 (16)	4.10	1.05
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	39.0 (187)	44.0 (211)	13.8 (66)	2.5 (12)	0.8 (4)	4.18	0.82
4. มีวินัยในการใช้เงิน	40.0 (192)	40.4 (194)	15.4 (74)	4.0 (19)	0.2 (1)	4.16	0.84

ตาราง 4-16 (ต่อ)

หลักความมีเหตุผล	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
5. วิเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผลถึงข้อดี	50.2	37.1	10.2	2.5	-	4.35	0.76
ข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ	(241)	(178)	(49)	(12)	-		
ค่าเฉลี่ยรวม						4.23	0.63

3) การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งที่ในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.87$) รองลงมา อยู่ในระดับมาก คือ ได้ศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาไว้ก่อนในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.85$) และ ได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.71$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 1.10$) รายละเอียดในตาราง 4-17

ตาราง 4-17

การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกันของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น	71.5	20.4	6.3	1.5	0.4	4.16	0.71
	(343)	(98)	(30)	(7)	(2)		
2. ได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน	32.2	36.5	17.1	12.9	1.3	3.86	1.05
	(155)	(175)	(82)	(62)	(6)		
3. ได้ศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาไว้ก่อนในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ	41.7	41.3	12.	3.1	1.0	4.19	0.85
	(200)	(198)	(62)	(15)	(5)		
4. ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ	31.0	37.7	15.2	13.1	2.9	3.81	1.10
	(149)	(181)	(73)	(63)	(14)		
5. ได้พยายามหาความรู้เพิ่มเติมมาพัฒนาตนเอง	29.6	39.4	19.8	10.4	0.8	3.86	0.98
	(142)	(189)	(95)	(50)	(4)		

ตาราง 4-17 (ต่อ)

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
6. ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ	53.5 (257)	31.3 (150)	10.2 (49)	4.4 (21)	0.6 (3)	4.33	0.87
7. เมื่อมีปัญหาจะปรึกษากับผู้รู้จริง	35.2 (169)	38.8 (186)	14.4 (69)	10.6 (51)	1.0 (5)	3.96	1.01
ค่าเฉลี่ยรวม						4.09	0.65

4) การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.67$) รองลงมา มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.80$) และได้พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.74$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 1.01$) รายละเอียดในตาราง 4-18

ตาราง 4-18

การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในแต่ละวันได้ติดตามข่าวสารต่าง ๆ	43.5 (209)	38.5 (185)	11.7 (56)	5.6 (27)	0.6 (3)	4.19	0.89
2. ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง	28.1 (135)	39.8 (191)	19.2 (92)	11.7 (56)	1.3 (6)	3.82	1.01
3. ใช้เวลาในการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ	36.9 (177)	45.8 (220)	12.5 (60)	4.0 (19)	0.8 (4)	4.14	0.84
4. ได้พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล	44.4 (213)	43.5 (209)	9.8 (47)	2.3 (11)	-	4.30	0.74
5. มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	51.9 (249)	33.5 (161)	11.7 (56)	2.9 (14)	-	4.34	0.80
6. ได้แบ่งปันสิ่งที่ท่านมีให้แก่ผู้อื่น	49.6 (238)	35.4 (170)	12.3 (59)	2.7 (13)	-	4.32	0.79

ตาราง 4-18 (ต่อ)

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. ได้ให้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต	70.4 (338)	21.7 (104)	6.9 (33)	0.8 (4)	0.2 (1)	4.61	0.67
8. ได้ใช้หลักความพอเพียงในการ ดำเนินชีวิตในภาพรวม	37.3 (179)	47.3 (227)	12.7 (61)	2.5 (12)	0.2 (1)	4.19	0.76
ค่าเฉลี่ยรวม						4.24	0.53

ในภาพรวม การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 หลักการ ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีคะแนนสูงสุดคือ การใช้หลักความรู้และคุณธรรม เรื่องการได้ให้ความร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.61$, SD = 0.67) รองลงมา คือ หลักความมีเหตุผล เรื่องการเลือกใช้สิ่งของที่เป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, SD = 0.81) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน เรื่องได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, SD = 0.87) หลักความพอประมาณ พบว่า การทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย มีคะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.30$, SD = 1.45)

4.3.4 วิธีการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคใต้

ประชาชนในภาคใต้ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, SD = 0.50) ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำรงชีวิต 4 หลัก คือ 1) หลักความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, SD = 0.56) 2) หลักความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.60) 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, SD = 0.61) และ 4) หลักความรู้และคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, SD = 0.54) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ พบว่า ประชาชนในภาคใต้ดำรงชีวิต ในเรื่องค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งที่เป็นในการบริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.75) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายในด้านสาธารณสุขบริโภค และค่าใช้จ่ายในงานสังคม เช่น งานบวช งานแต่ง ($\bar{X} = 3.98$, SD = 0.80) และการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้ ($\bar{X} = 3.96$, SD = 0.83) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณ ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ การทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย ($\bar{X} = 3.14$, SD = 1.06) รายละเอียดในตาราง 4-19

ตาราง 4-19

การดำรงชีวิตตามหลักความพอประมาณของประชาชนในภาคใต้

หลักความพอประมาณ	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การดำเนินชีวิตในครอบครัว ใช้วิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รู้จักเก็บออม รู้จักกิน รู้จักใช้	27.9 (134)	44.8 (215)	23.1 (111)	4.0 (19)	0.2 (1)	3.96	0.83
2. ค่าใช้จ่ายหลักในครอบครัว เป็นค่าอาหารและสิ่งจำเป็นใน การดำเนินชีวิต	26.0 (125)	52.9 (254)	18.5 (89)	2.3 (11)	0.2 (1)	4.02	0.75
3. ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็น ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคและ งานสังคม เช่น งานบวช งาน แต่ง	25.2 (121)	52.7 (253)	17.5 (84)	4.0 (19)	0.6 (3)	3.98	0.80
4. นำความรู้ในท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	11.7 (56)	47.9 (230)	30.2 (145)	9.4 (45)	0.8 (4)	3.60	0.84
5. ทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึง รายรับและรายจ่าย	9.4 (45)	29.6 (142)	32.7 (157)	22.3 (107)	6.0 (29)	3.14	1.06
6. ในแต่ละวันได้ใช้พลังงานอย่าง ประหยัด	13.5 (65)	51.5 (247)	27.3 (131)	6.5 (31)	1.3 (6)	3.70	0.83
7. ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่าง คุ้มค่า	17.3 (83)	48.3 (232)	28.1 (135)	5.2 (25)	1.0 (5)	3.76	0.84
8. รู้จักพอประมาณในการลงทุน ประกอบอาชีพตามกำลังทรัพย์ และศักยภาพตนเอง	19.8 (95)	51.0 (245)	24.6 (118)	4.4 (21)	0.2 (1)	3.36	0.79
ค่าเฉลี่ยรวม						3.75	0.56

2) การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผล พบว่า ประชาชนในภาคใต้ ดำรงชีวิตในเรื่องเลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.75$) รองลงมาคือ การลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.80$) และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.77$) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความพอมีเหตุผล ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ มีวินัยในการใช้เงิน ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.76$) รายละเอียดในตาราง 4-20

ตาราง 4-20

การดำรงชีวิตตามหลักความมีเหตุผลของประชาชนในภาคใต้

หลักความมีเหตุผล	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย	26.7 (128)	51.9 (249)	19.0 (91)	2.5 (12)	-	4.03	0.75
2. ลด ละ เลิก อบายมุข และสิ่งที่ไม่จำเป็น	32.3 (155)	45.0 (216)	16.7 (80)	4.8 (23)	1.3 (6)	4.02	0.89
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	22.3 (107)	53.8 (258)	19.8 (95)	3.5 (17)	0.6 (3)	3.94	0.78
4. มีวินัยในการใช้เงิน	20.4 (98)	54.2 (260)	21.0 (101)	4.4 (21)	-	3.91	0.76
5. วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนการตัดสินใจดำเนินการ	23.3 (112)	50.8 (244)	23.3 (112)	2.1 (10)	0.4 (2)	3.95	0.77
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.97	0.60

3) การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า ประชาชนในภาคใต้ ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ใช้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.74$) รองลงมา คือ ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.75$) และ ได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.81$) นอกจากนี้ พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 0.88$) รายละเอียดในตาราง 4-21

ตาราง 4-21

การดำรงชีวิตตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกันของประชาชนในภาคใต้

หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ได้ให้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น	32.1 (154)	51.7 (248)	14.0 (67)	2.1 (10)	0.2 (1)	4.13	0.74
2. ได้ดู อ่าน และฟัง สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน	20.6 (99)	48.1 (231)	26.9 (129)	4.0 (19)	0.4 (2)	3.85	0.81
3. ได้ศึกษาปัญหาและการแก้ไขปัญหาไว้ก่อนในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ	17.1 (82)	49.2 (236)	28.1 (135)	5.0 (24)	0.6 (3)	3.77	0.81
4. ได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่าง ๆ	16.7 (80)	45.6 (219)	28.3 (136)	8.3 (40)	1.0 (5)	3.69	0.88
5. ได้พยายามหาความรู้เพิ่มเติมมาพัฒนาตนเอง	20.4 (98)	45.4 (218)	27.7 (133)	5.8 (28)	0.6 (3)	3.79	0.85
6. ได้คิดอย่างรอบคอบทุกครั้งในการทำงานในเรื่องต่าง ๆ	19.2 (92)	54.2 (260)	23.5 (113)	2.7 (13)	0.4 (2)	3.89	0.75
7. เมื่อมีปัญหาคะปรึกษากับผู้รู้จริง	16.9 (81)	50.6 (243)	26.3 (126)	5.8 (28)	0.4 (2)	3.78	0.81
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.84	0.61

4) การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม พบว่า ประชาชนในภาคใต้ ดำรงชีวิตในเรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.69$) รองลงมา ได้พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.68$) และมีความอดทนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.74$) นอกจากนี้พฤติกรรมการดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรม ที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.86$) รายละเอียดในตาราง 4-22

ตาราง 4-22

การดำรงชีวิตตามหลักความรู้และคุณธรรมของประชาชนในภาคใต้

หลักความรู้และคุณธรรม	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในแต่ละวันได้ติดตามข่าวสารต่าง ๆ	17.9 (86)	51.7 (248)	25.8 (124)	4.2 (20)	0.4 (2)	3.83	0.78
2. ได้ค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้รู้จริง	16.9 (81)	45.3 (222)	29.2 (140)	6.7 (32)	1.0 (5)	3.71	0.86
3. ใช้เวลาในการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจ	15.2 (73)	58.3 (280)	23.8 (114)	2.7 (13)	-	3.86	0.69
4. ได้พยายามแก้ไขปัญหาดัง ๆ อย่างมีเหตุผล	18.3 (88)	61.0 (293)	18.1 (87)	2.5 (12)	-	3.95	0.68
5. มีความอดทนในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ	17.9 (86)	56.3 (270)	22.5 (108)	2.9 (14)	0.4 (2)	3.88	0.74
6. ได้แบ่งปันสิ่งที่ท่านมีให้แก่ผู้อื่น	17.5 (84)	49.0 (235)	30.4 (146)	2.9 (14)	0.2 (1)	3.81	0.76
7. ได้ให้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	31.3 (150)	55.0 (264)	12.3 (59)	1.3 (6)	0.2 (1)	4.16	0.69
8. ได้ใช้หลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิตในภาพรวม	21.0 (101)	57.3 (275)	19.2 (92)	2.5 (12)	-	3.97	0.71
						ค่าเฉลี่ยรวม	3.90 0.54

ในภาพรวม การดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 หลักการ ของประชาชนในภาคใต้ ที่มีคะแนนสูงสุด คือ หลักความมีเหตุผล เรื่องเลือกใช้สิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่ฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.75$) รองลงมา หลักความรู้และคุณธรรม เรื่องการได้ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.69$) และหลักการสร้างภูมิคุ้มกัน เรื่องการได้ใช้เวลาและความสำคัญกับครอบครัวก่อนสิ่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.74$) และหลักความพอประมาณ พบว่า เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับและรายจ่าย มีคะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.14$, $SD = 1.06$)

สรุป วิธีการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกภูมิภาคตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนทุกภูมิภาคได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยหลักการดำเนินชีวิต 4 หลักการ คือ

1) หลักความพอประมาณ 2) หลักความมีเหตุผล 3) หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน และ 4) หลักความรู้และคุณธรรม มาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าประชาชนในทุกภูมิภาค ได้ดำเนินการทำบัญชีครัวเรือนวิเคราะห์ถึงรายรับรายจ่ายอยู่ในระดับปานกลาง

จากข้อมูลคำถามปลายเปิด ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นถึงหลักสำคัญในการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยนำมาสรุปและจัดหมวดหมู่เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้

1. หลักสำคัญในการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

- 1.1 ครัวเรือนมีการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง
- 1.2 ประหยัด รวมทั้งรู้จักประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และพลังงานต่าง ๆ
- 1.3 มีการลดรายจ่ายในครัวเรือน ด้วยการใช้จ่ายอย่างพอเหมาะ รู้คุณค่า ตามความจำเป็น
- 1.4 มีการออมเงินในครัวเรือนตามรายได้ที่มีอยู่ และเก็บออมไว้ในยามจำเป็น
- 1.5 มีการทำบัญชีครัวเรือนด้วยการจดบันทึกรายรับรายจ่าย รู้จักคิดก่อนลงมือทำด้วยหลัก

ความพอประมาณ

- 1.6 มีความขยัน มานะอดทน เอื้อเฟื้อต่อกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

1.7 มีการปลูกต้นไม้ทดแทน ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เดินทางสายกลาง ไม่ทะเลาะทะเลาะ ยึดหลักศาสนา รู้จักแบ่งปัน มีความซื่อสัตย์สุจริต

1.8 รู้จักพึ่งตนเอง อยู่แบบพอเพียง ด้วยการใช้ทุนเดิมที่มีอยู่ของครอบครัว รู้จักนำของเก่ามาดัดแปลงใช้ใหม่ ซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้าเอง ทำน้ำยาล้างจานใช้เอง ทำปุ๋ยหมักเอง

1.9 มีเหตุผลในการตัดสินใจ เหตุผลในการดำรงชีวิต เหตุผลในการใช้จ่าย พิจารณาจากความคุ้มค่า

- 1.10 รู้จักค้นหาปัญหา ศึกษาหาความรู้ เข้ารับการอบรม เพื่อนำความรู้มาปฏิบัติตาม

2. ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 2.1 ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 ขาดการยอมรับและความร่วมมือในการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 รายได้ในการประกอบอาชีพน้อยกว่ารายจ่าย มีหนี้สิน และภาวะค่าครองชีพสูง
- 2.4 ขาดเงินทุนเบื้องต้นในการทำกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.5 ขาดผู้นำที่มีความรู้จริงและขาดศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- 2.6 เจ้าหน้าที่ภาครัฐขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานส่งเสริมการดำเนินงานตาม

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2.7 หน่วยงานภาครัฐขาดความสม่ำเสมอในการส่งเสริมกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงขาดการติดตาม และประเมินผลกิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

2.8 ขาดความรู้ในการทำการเกษตร ไม่ได้รับการอบรมในการทำอาชีพเสริม ไม่มีเวลาในการอบรม ขาดประสบการณ์ ต้นทุนการผลิตมีราคาแพง สินค้าทางการเกษตรตกต่ำ ผลผลิตได้น้อย ผลิตแล้วไม่มีตลาดรองรับ

2.9 พื้นที่การเกษตรไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ ขาดแคลนแหล่งน้ำและอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ

2.10 คนส่วนใหญ่ติดความสะดวกสบาย ทำตามใจตัวเองอยู่ในระบบทุนนิยม ไม่มีเวลาให้ครอบครัว หรือเวลาในการทำกิจกรรมกับครอบครัวและชุมชน

3. แนวทางการปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

3.1 ควรมีการวิเคราะห์รายรับรายจ่าย การทำบัญชีครัวเรือน ไม่ใช่สิ่งของฟุ่มเฟือย หรือใช้จ่ายเกินตัว คิดก่อนซื้อ หาสีพเสริม ปลูกและกินสิ่งที่ปลูก ลดละเลิกในสิ่งที่ไม่จำเป็น ภาครัฐควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงเกินไป

3.2 มีการใช้น้ำอย่างประหยัด ส่งเสริมให้มีการขุดแหล่งน้ำ ทำที่กักเก็บน้ำเป็นอ่างหรือเขื่อนขนาดใหญ่ไว้ใช้ในหน้าแล้ง

3.3 ภาครัฐควรเข้ามาดูแลช่วยเหลือ รัฐควรให้การช่วยเหลือโดยออกโฉนดที่ดินให้

3.4 ศึกษาจากตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาปฏิบัติตามเช่น การอบรมอาชีพเสริม

3.5 ใช้หลักธรรมศาสนาฝึกการเดินทางสายกลาง รู้จักจัดสรรเวลาแบ่งเวลาให้กับครอบครัว ร่วมกิจกรรมของชุมชน

3.6 การให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง

3.7 ควรเริ่มคิดใคร่ครวญด้วยเหตุและผลก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

3.8 ควรจัดให้มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในทุกชุมชนหรือทุกตำบล

3.9 ควรให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนในทุกครอบครัว

3.10 ควรจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในหัวข้อการทำกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่องในทุกโรงเรียน

4.4 ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภูมิภาคต่าง ๆ

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในทุกภูมิภาค ระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.67$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสังคม ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.58$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.62$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.76$) รายละเอียดในตาราง 4-23

ตาราง 4-23

ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยในการดำเนินชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านเศรษฐกิจ	3.65	0.62	มาก
ด้านสังคม	3.95	0.58	มาก
ด้านวัฒนธรรม	4.10	0.67	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.65	0.76	มาก
รวม	3.84	0.54	มาก

4.4.1 ปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในภาคเหนือ

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 0.62$) ปัจจัยด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.55$) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.73$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, $SD = 0.77$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ ที่ประกอบอาชีพที่ทำอยู่ เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.75$) รองลงมา คือมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.81$) และสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 1.10$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 2.86$, $SD = 1.34$) รายละเอียดในตาราง 4-24

ตาราง 4-24

ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจของประชาชนในภาคเหนือ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	28.1 (135)	27.3 (131)	37.5 (180)	4.2 (20)	2.9 (14)	3.74	1.01
2. มีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้	10.6 (51)	25.0 (120)	33.5 (161)	16.9 (81)	14.0 (67)	3.01	1.19
3. อาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ	56.9 (273)	30.6 (147)	11.3 (54)	1.0 (5)	0.2 (1)	4.43	0.75
4. สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	32.3 (155)	34.2 (164)	21.5 (103)	7.9 (38)	4.2 (20)	3.82	1.10
5. มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	14.2 (68)	19.2 (92)	27.1 (130)	17.5 (84)	22.1 (106)	2.86	1.34
6. มีการเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายจำเป็น	15.8 (76)	30.8 (148)	34.0 (163)	11.9 (57)	7.5 (36)	3.36	1.11
7. มีการทำงานที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว	18.1 (87)	30.4 (146)	40.6 (195)	8.5 (41)	2.3 (11)	3.54	0.96
8. มีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น	47.1 (226)	35.8 (172)	15.6 (75)	0.4 (2)	1.0 (5)	4.28	0.81
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.62	0.62

2) ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคม พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ คือ ใช้ชีวิตประจำวันโดยพึ่งตนเองมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.73$) รองลงมา คือ ได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.80$) และ ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.96$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.85$) รายละเอียดในตาราง 4-25

ตาราง 4-25

ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคมของประชาชนในภาคเหนือ

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในการใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด	52.7 (253)	35.0 (168)	11.3 (54)	0.8 (4)	0.2 (1)	4.39	0.73
2. ได้ร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้านต่าง ๆ	28.8 (138)	42.1 (202)	24.8 (119)	3.3 (16)	1.0 (5)	3.94	0.87
3. ได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการลด ละ เลิก อบายมุข	29.8 (143)	40.6 (195)	23.3 (112)	5.6 (27)	0.6 (3)	3.93	0.90
4. ได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	33.3 (160)	46.5 (223)	17.1 (82)	2.7 (13)	0.4 (2)	4.10	0.80
5. มีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน	30.0 (144)	46.5 (223)	20.4 (98)	2.7 (13)	0.4 (2)	4.03	0.81
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชนเป็นการสร้างความสามัคคี	30.4 (146)	41.9 (201)	23.5 (113)	3.8 (18)	0.4 (2)	3.98	0.85
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและเชื่อมั่นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	27.5 (132)	35.4 (170)	26.3 (126)	6.0 (29)	4.8 (23)	3.75	1.07
8. มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง	32.1 (154)	37.9 (182)	19.2 (92)	5.0 (24)	5.8 (28)	3.85	1.10
9. มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้ยกุ่มค่า	22.5 (108)	35.2 (169)	29.6 (142)	9.2 (44)	3.5 (17)	3.64	1.04
10. ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา	41.0 (197)	34.4 (165)	17.1 (82)	6.5 (31)	1.0 (5)	4.08	0.96
11. ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา	9.2 (44)	34.4 (165)	45.8 (220)	8.3 (40)	2.3 (11)	3.40	0.85
12. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกับเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้านในเรื่องต่าง ๆ	12.1 (58)	41.3 (198)	36.5 (175)	7.9 (38)	2.3 (11)	3.53	0.89
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.90	0.55

3) ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือการมีความอ่อนน้อมต่อมรดก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $SD = 0.80$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.88$) และได้ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.89$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรงหรือการลงแขก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 1.13$) รายละเอียดในตาราง 4-26

ตาราง 4-26

ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรมของประชาชนในภาคเหนือ

ด้านวัฒนธรรม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า	41.3 (198)	35.8 (172)	20.2 (97)	1.3 (6)	1.5 (7)	4.14	0.88
2. มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์	42.7 (205)	37.7 (181)	18.5 (89)	0.4 (2)	0.6 (3)	4.21	0.80
3. ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน เช่น ทำบุญปีใหม่	38.5 (185)	36.3 (174)	22.3 (107)	2.3 (11)	0.6 (3)	4.10	0.86
4. มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก	29.8 (143)	25.8 (124)	31.3 (150)	8.3 (40)	4.8 (23)	3.67	1.13
5. ได้ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา	41.7 (200)	33.8 (162)	21.7 (104)	1.9 (9)	1.0 (5)	4.13	0.89
6. มีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง	40.0 (194)	36.0 (173)	20.8 (100)	1.7 (8)	1.0 (5)	4.13	0.87
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.10	0.73

4) ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนในภาคเหนือ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.92$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.91$) และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.99$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.31$, $SD = 1.09$) รายละเอียดในตาราง 4-27

ตาราง 4-27

ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในภาคเหนือ

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง	8.5 (137)	0.2 (193)	25.6 (123)	4.4 (21)	1.3 (6)	3.90	0.91
2. มีส่วนร่วมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การติดตั้งเครื่องดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้ง	19.0 (91)	30.0 (144)	29.4 (141)	13.3 (64)	8.3 (40)	3.38	1.18
3. มีการร่วมกับชุมชนในการบริหารจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ	18.5 (89)	30.4 (146)	36.5 (175)	10.2 (49)	4.4 (21)	3.49	1.04
4. นำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่	17.1 (82)	24.4 (117)	34.6 (166)	20.0 (96)	4.0 (19)	3.31	1.09
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	20.8 (100)	30.4 (146)	36.3 (174)	10.8 (52)	1.7 (8)	3.58	1.00
6. มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล	32.3 (155)	35.6 (171)	26.9 (129)	4.2 (20)	1.0 (5)	3.94	0.92
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.64	0.77

4.4.2 ปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนภาคกลาง

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคกลาง พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 0.63$) ปัจจัยด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.57$) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.64$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.72$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ประกอบอาชีพที่ทำอยู่ เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.77$) รองลงมา คือมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.89$) และมีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 0.84$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 1.22$) รายละเอียดในตาราง 4-28

ตาราง 4-28

ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจของประชาชนในภาคกลาง

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	18.1 (87)	39.4 (189)	38.1 (183)	3.3 (16)	1.0 (5)	3.70	0.84
2. มีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้	7.5 (36)	30.2 (145)	39.2 (188)	19.0 (91)	4.2 (20)	3.18	0.96
3. อาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ	43.3 (208)	41.3 (198)	14.2 (68)	0.6 (3)	0.6 (3)	4.26	0.77
4. สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	22.3 (107)	41.5 (199)	23.1 (111)	7.3 (35)	5.8 (28)	3.67	1.08
5. มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	11.7 (56)	26.3 (126)	30.0 (144)	17.7 (85)	14.4 (69)	3.03	1.22
6. มีการเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายจำเป็น	18.5 (89)	28.1 (135)	38.5 (185)	11.3 (54)	3.5 (17)	3.47	1.03
7. มีการทำงานที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว	16.9 (81)	36.0 (173)	41.7 (200)	4.6 (22)	0.8 (4)	3.64	0.84

ตาราง 4-28 (ต่อ)

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. มีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น	40.4 (194)	41.7 (200)	13.5 (65)	2.3 (11)	2.1 (10)	4.16	0.89
ค่าเฉลี่ยรวม						3.66	0.63

2) ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคม พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ได้ใช้ชีวิตประจำวันโดยพึ่งตนเองมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, SD = 0.69) รองลงมา คือได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา ($\bar{X} = 4.13$, SD = 0.92) และมีความผูกพันช่วยเหลือเอื้ออาทรกับคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.75) และได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.80) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา ($\bar{X} = 3.64$, SD = 0.80) รายละเอียดในตาราง 4-29

ตาราง 4-29

ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคมของประชาชนในภาคกลาง

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในการใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด	45.4 (218)	43.3 (208)	10.6 (51)	0.6 (3)	- -	4.34	0.69
2. ได้ร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้านต่าง ๆ	24.4 (117)	44.2 (212)	27.1 (130)	3.5 (17)	0.8 (4)	3.88	0.85
3. ได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการลด ละ เลิก อบายมุข	139 (29.0)	42.9 (206)	24.0 (115)	3.3 (16)	0.8 (4)	3.96	0.86
4. ได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	28.1 (135)	43.1 (207)	26.5 (127)	2.3 (11)	- -	3.97	0.80
5. มีความผูกพันช่วยเหลือเอื้ออาทรกับคนในชุมชน	25.2 (121)	47.9 (230)	25.6 (123)	1.0 (5)	0.2 (1)	3.97	0.75
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชนเป็นการสร้างความสามัคคี	24.8 (119)	47.1 (226)	23.5 (113)	4.0 (19)	0.6 (3)	3.91	0.83

ตาราง 4-29 (ต่อ)

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและเชื่อมั่นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	27.7 (133)	42.9 (206)	24.8 (119)	4.2 (20)	0.4 (2)	3.93	0.85
8. มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง	28.8 (138)	37.7 (181)	25.6 (123)	5.4 (26)	2.5 (12)	3.85	0.98
9. มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า	21.7 (104)	34.0 (163)	35.6 (171)	6.9 (33)	1.9 (9)	3.67	0.95
10. ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา	42.5 (204)	34.0 (163)	18.8 (90)	3.5 (17)	1.3 (6)	4.13	0.92
11. ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา	14.6 (70)	40.4 (194)	40.4 (194)	4.0 (19)	0.6 (3)	3.64	0.80
12. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกับเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้านในเรื่องต่าง ๆ	17.3 (83)	42.9 (206)	36.3 (174)	2.9 (14)	0.6 (3)	3.73	0.80
ค่าเฉลี่ยรวม						3.94	0.57

3) ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนในภาคกลาง ได้ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.75$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.78$) และปัจจัยเรื่องมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.77$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก ($\bar{X} = 3.50$, $SD = 1.12$) รายละเอียดในตาราง 4-30

ตาราง 4-30

ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรมของประชาชนในภาคกลาง

ด้านวัฒนธรรม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า	38.8 (186)	41.9 (201)	17.7 (85)	1.5 (7)	0.2 (1)	4.18	0.78
2. มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์	32.3 (155)	47.9 (230)	18.1 (87)	1.7 (8)	-	4.11	0.75
3. ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน เช่น ทำบุญปีใหม่	32.7 (157)	46.3 (222)	18.3 (88)	2.3 (11)	0.4 (2)	4.09	0.80
4. มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก	19.2 (92)	34.2 (164)	31.9 (153)	6.9 (33)	7.9 (38)	3.50	1.12
5. ได้ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา	40.6 (195)	42.3 (203)	16.5 (79)	0.4 (2)	0.2 (1)	4.23	0.75
6. มีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง	37.9 (182)	43.3 (208)	17.1 (82)	1.7 (8)	-	4.17	0.77
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.08	0.64

4) ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนในภาคกลาง มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.82$) รองลงมา คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.86$) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.89$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.38$, $SD = 0.97$) รายละเอียดในตาราง

ตาราง 4-31

ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในภาคกลาง

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมัน เชื้อเพลิง	27.7 (133)	41.9 (201)	27.5 (132)	2.7 (13)	0.2 (1)	3.94	0.82
2. มีส่วนร่วมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การตัดแยกขยะ การติดตั้งเครื่องดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้ง	15.6 (75)	30.6 (147)	40.2 (193)	10.8 (52)	2.7 (13)	3.46	0.97
3. มีการร่วมกับชุมชนในการบริหารจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ	15.2 (73)	32.7 (157)	41.9 (201)	8.1 (39)	2.1 (10)	3.51	0.92
4. นำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่	13.3 (64)	30.2 (147)	41.3 (198)	11.9 (57)	3.3 (16)	3.38	0.97
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	16.9 (81)	36.0 (173)	38.5 (185)	7.3 (35)	1.3 (6)	3.60	0.89
6. มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล	24.4 (117)	42.3 (203)	29.2 (140)	3.1 (15)	1.0 (5)	3.86	0.86
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.67	0.72

4.4.3 ปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, SD = 0.61) ปัจจัยด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, SD = 0.59) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, SD = 0.63) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, SD = 0.79) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบอาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ ($\bar{X} = 4.57$, SD = 0.72) และมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.57$, SD = 0.75) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา

คือสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.98$) และมีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.91$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 2.20$, $SD = 1.50$) รายละเอียดในตาราง 4-32

ตาราง 4-32

ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	29.0 (139)	42.1 (202)	21.9 (105)	5.6 (27)	1.5 (7)	3.92	0.91
2. มีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้	18.8 (90)	32.1 (154)	19.4 (93)	15.4 (74)	14.4 (69)	3.26	1.32
3. อาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ	66.5 (319)	26.9 (129)	4.6 (22)	1.3 (6)	0.8 (4)	4.57	0.72
4. สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	44.8 (215)	35.2 (169)	12.7 (61)	5.0 (24)	2.3 (11)	4.16	0.98
5. มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	14.2 (68)	8.6 (41)	13.1 (63)	11.0 (53)	53.1 (255)	2.20	1.50
6. มีการเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายเป็นประจำ	22.1 (106)	28.1 (135)	16.9 (81)	17.3 (83)	15.6 (75)	3.24	1.38
7. มีการทำงานที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว	27.5 (132)	34.8 (167)	23.3 (112)	11.9 (57)	2.5 (12)	3.73	1.07
8. มีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น	68.8 (330)	22.7 (109)	6.5 (31)	1.0 (5)	1.0 (5)	4.57	0.75
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.70	0.61

2) ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคม พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ชีวิตประจำวันโดยพึ่งตนเองมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.70$) รองลงมา คือได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.94$) และ พฤติกรรมเรื่อง มีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.83$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อน เมื่อเวลามีปัญหา ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.93$) รายละเอียดในตาราง 4-33

ตาราง 4-33

ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในการใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด	71.0 (341)	22.1 (106)	4.6 (22)	1.9 (9)	0.4 (2)	4.61	0.70
2. ได้ร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้านต่าง ๆ	46.9 (225)	35.4 (170)	8.3 (40)	7.5 (36)	1.9 (9)	4.18	1.00
3. ได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการลด ละ เลิก อบายมุข	36.9 (177)	38.5 (185)	9.8 (47)	10.4 (50)	4.4 (21)	3.94	1.13
4. ได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	43.3 (208)	39.8 (191)	8.1 (39)	6.7 (32)	2.1 (10)	4.15	0.97
5. มีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน	49.4 (237)	37.9 (182)	8.1 (39)	4.0 (19)	0.6 (3)	4.31	0.83
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชนเป็นการสร้างความสามัคคี	42.1 (202)	41.0 (197)	8.8 (42)	6.3 (30)	1.9 (9)	4.15	0.95
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและเชื่อมั่นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	34.0 (163)	39.2 (188)	11.7 (56)	10.8 (52)	4.4 (21)	3.88	1.13
8. มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง	50.8 (244)	27.3 (131)	9.8 (47)	6.0 (29)	6.0 (29)	4.11	1.17
9. มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า	42.5 (204)	37.7 (181)	11.3 (54)	7.7 (37)	0.8 (4)	4.14	0.95
10. ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา	57.3 (275)	28.1 (135)	6.9 (33)	6.7 (32)	1.0 (5)	4.34	0.94
11. ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา	21.9 (105)	9.6 (238)	18.1 (87)	9.0 (43)	1.5 (7)	3.82	0.93
12. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกับเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้านในเรื่องต่าง ๆ	33.1 (159)	51.5 (247)	10.0 (48)	4.4 (21)	1.0 (5)	4.12	0.83
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.14	0.59

3) ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.74$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.76$) และมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.78$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 1.17$) รายละเอียดในตาราง 4-34

ตาราง 4-34

ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านวัฒนธรรม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า	60.6 (291)	29.8 (143)	6.7 (32)	2.7 (13)	0.2 (1)	4.48	0.76
2. มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์	61.9 (297)	29.8 (143)	5.2 (25)	3.1 (15)	-	4.50	0.74
3. ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน เช่น ทำบุญปีใหม่	56.9 (273)	33.5 (161)	5.8 (28)	3.3 (16)	0.4 (2)	4.43	0.78
4. มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก	34.2 (164)	34.8 (167)	15.6 (75)	9.8 (47)	5.6 (27)	3.82	1.17
5. ได้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา	49.8 (239)	38.1 (183)	9.4 (45)	2.7 (13)	-	4.35	0.76
6. มีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง	51.3 (246)	35.4 (170)	7.3 (35)	5.0 (24)	1.0 (5)	4.31	0.89
	ค่าเฉลี่ยรวม					4.31	0.63

4) ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.96$) รองลงมา คือมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.88$) และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 1.08$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีการร่วมกับชุมชนในการบริหาร จัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.55$, $SD = 1.13$) รายละเอียดในตาราง 4-35

ตาราง 4-35

ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง	49.0 (235)	29.4 (141)	14.4 (69)	6.3 (30)	1.0 (5)	4.20	0.96
2. มีส่วนร่วมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การติดตั้งเครื่องดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้ง	26.7 (128)	34.4 (165)	16.3 (78)	15.4 (74)	7.3 (35)	3.58	1.23
3. มีการร่วมกับชุมชนในการบริหารจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ	20.0 (96)	41.3 (198)	17.1 (82)	16.7 (80)	5.0 (24)	3.55	1.13
4. นำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่	22.3 (107)	40.2 (193)	18.1 (87)	13.1 (63)	6.3 (30)	3.60	1.14
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	22.5 (108)	42.5 (204)	16.5 (79)	15.6 (75)	2.9 (14)	3.66	1.08
6. มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล	33.5 (161)	47.3 (227)	12.1 (58)	6.5 (31)	0.6 (3)	4.07	0.87
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.77	0.79

4.4.4 ปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนภาคใต้

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคใต้ พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.62$) ปัจจัยด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.57$) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.62$) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, $SD = 0.73$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนในภาคใต้ ประกอบอาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.77$) รองลงมาคือมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.79$) และ สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 1.11$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 1.17$) รายละเอียดในตาราง 4-36

ตาราง 4-36

ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจของประชาชนในภาคใต้

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	15.0 (72)	42.3 (203)	36.5 (175)	5.4 (26)	0.8 (4)	3.65	0.83
1. มีรายได้จากอาชีพหลักและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	15.0 (72)	42.3 (203)	36.5 (175)	5.4 (26)	0.8 (4)	3.65	0.83
2. มีการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้	7.7 (37)	31.7 (152)	33.8 (162)	22.3 (107)	4.6 (22)	3.16	1.00
3. อาชีพที่ทำอยู่เป็นอาชีพสุจริต มีความภูมิใจและสนุกกับงานที่ทำ	37.9 (182)	47.3 (227)	11.5 (55)	3.1 (15)	0.2 (1)	4.20	0.77
4. สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	25.0 (120)	36.9 (177)	21.5 (103)	12.5 (60)	4.2 (20)	3.66	1.11
5. มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	10.4 (50)	28.1 (135)	24.8 (119)	26.5 (127)	10.2 (49)	3.02	1.17
6. มีการเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายจำเป็น	13.8 (66)	37.7 (181)	33.3 (160)	12.9 (62)	2.3 (11)	3.48	0.96

ตาราง 4-36 (ต่อ)

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. มีการทำงานที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว	16.0 (77)	40.8 (196)	32.3 (155)	9.8 (47)	1.0 (5)	3.61	0.90
8. มีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น	30.8 (148)	52.9 (254)	13.1 (63)	1.9 (9)	1.3 (6)	4.10	0.79
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.61	0.62

2) ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคม พบว่า ประชาชนในภาคใต้ มีการใช้ชีวิตประจำวันโดยพึ่งตนเองมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, SD = 0.72) รองลงมา คือ การได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา ($\bar{X} = 3.98$, SD = 0.93) และมีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$, SD = 0.78) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.49$, SD = 0.94) รายละเอียดในตาราง 4-37

ตาราง 4-37

ปัจจัยสนับสนุนด้านสังคมของประชาชนในภาคใต้

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ในการใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด	37.5 (180)	49.2 (236)	11.7 (56)	1.5 (7)	0.2 (1)	4.22	0.72
2. ได้ร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้านต่าง ๆ	20.0 (96)	46.5 (223)	28.5 (137)	4.2 (20)	0.8 (4)	3.81	0.83
3. ได้มีส่วนร่วมกับการลด ละ เลิก อบายมุข	24.0 (115)	45.2 (217)	23.8 (114)	5.6 (27)	1.5 (7)	3.85	0.90
4. ได้ร่วมมือกับชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	24.6 (118)	46.7 (224)	24.8 (119)	3.5 (17)	0.4 (2)	3.91	0.82
5. มีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน	24.8 (119)	48.8 (234)	23.8 (114)	2.3 (11)	0.4 (2)	3.95	0.78
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของชุมชนเป็นการสร้างความสามัคคี	25.4 (122)	46.3 (222)	22.9 (110)	5.0 (24)	0.4 (2)	3.91	0.85

ตาราง 4-37 (ต่อ)

ด้านสังคม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและเชื่อมั่นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	20.8 (100)	45.0 (216)	25.0 (120)	8.1 (39)	1.0 (5)	3.76	0.91
8. มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง	24.6 (118)	36.7 (176)	28.8 (138)	8.8 (42)	1.3 (6)	3.75	0.97
9. มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า	15.0 (72)	33.8 (162)	37.9 (182)	11.9 (57)	1.5 (7)	3.49	0.94
10. ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา	31.9 (153)	43.1 (207)	17.9 (86)	5.4 (26)	1.7 (8)	3.98	0.93
11. ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนเมื่อเวลามีปัญหา	9.2 (44)	51.5 (247)	33.3 (160)	5.0 (24)	1.0 (5)	3.63	0.76
12. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้านในเรื่องต่างๆ	16.5 (79)	53.5 (257)	24.2 (116)	5.2 (25)	0.6 (3)	3.80	0.80
ค่าเฉลี่ยรวม						3.84	0.57

3) ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนในภาคใต้ มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, SD = 0.78) รองลงมา คือเรื่องมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง ($\bar{X} = 4.01$, SD = 0.81) และการได้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.99$, SD = 0.76) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรงหรือการลงแขก ($\bar{X} = 3.69$, SD = 0.88) รายละเอียดในตาราง 4-38

ตาราง 4-38

ปัจจัยสนับสนุนด้านวัฒนธรรมของประชาชนในภาคใต้

ด้านวัฒนธรรม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า	31.7 (152)	47.5 (228)	17.9 (86)	2.9 (14)	-	4.08	0.78
2. มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์	25.2 (121)	50.0 (240)	21.0 (101)	3.3 (16)	0.4 (2)	3.96	0.80
3. ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน เช่น ทำบุญปีใหม่	23.8 (114)	49.4 (237)	23.8 (114)	2.7 (13)	0.4 (2)	3.93	0.79
4. มีส่วนร่วมในการช่วยกันทำงานให้สำเร็จ เช่น การเอาแรง หรือการลงแขก	17.9 (86)	42.5 (204)	30.2 (145)	9.0 (43)	0.4 (2)	3.69	0.88
5. ได้ปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา	26.0 (125)	49.6 (238)	22.3 (107)	1.9 (9)	0.2 (1)	3.99	0.76
6. มีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง	29.2 (140)	46.9 (225)	21.0 (101)	2.1 (10)	0.8 (4)	4.01	0.81
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.94	0.62

4) ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนในภาคใต้ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.84$) รองลงมา คือมีส่วนร่วมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การติดตั้งเครื่องดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้ง ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.84$) และเรื่องมีการร่วมกับชุมชนในการบริหารจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.93$) สำหรับปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การนำทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้แล้วกับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.19$, $SD = 1.06$) รายละเอียดในตาราง 4-39

ตาราง 4-39

ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในภาคใต้

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับปัจจัย					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมัน เชื้อเพลิง	18.8 (90)	47.9 (228)	27.9 (134)	4.8 (23)	1.0 (5)	3.78	0.84
2. มีส่วนร่วมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การติดตั้งเครื่องซักผ้าก่อนปล่อยน้ำทิ้ง	13.3 (64)	34.4 (165)	32.9 (158)	14.4 (69)	5.0 (24)	3.37	1.04
3. มีการร่วมกับชุมชนในการบริหาร จัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ	12.5 (60)	35.6 (171)	35.0 (168)	14.8 (71)	2.1 (10)	3.42	0.96
4. นำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่	10.6 (51)	29.8 (143)	33.1 (159)	21.0 (101)	5.4 (26)	3.19	1.06
5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	14.0 (67)	34.4 (165)	38.3 (184)	11.7 (56)	1.7 (8)	3.47	0.93
6. มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล	21.0 (101)	49.8 (239)	22.9 (110)	5.4 (26)	0.8 (4)	3.85	0.84
	ค่าเฉลี่ยรวม					3.51	0.73

สรุป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่สนับสนุนการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของทุกภูมิภาค อยู่ในระดับมาก

4.5 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค

ข้อมูลได้จากการสนทนากลุ่มย่อยในแต่ละภูมิภาค รายละเอียด ดังนี้

4.5.1 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเหนือ

จังหวัดเชียงราย

จากการสนทนากลุ่มของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ตำบลนางแล และตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง ตำบลแม่ไร่ และ ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้แทนจาก เทศบาล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน และเกษตรกร สรุปสาระสำคัญในประเด็น ต่าง ๆ ดังนี้

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 จากนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเกิดในช่วงวิกฤตการเมืองและวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐธรรมนูญ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีคำที่ว่า น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาด้วย เพราะฉะนั้น หน่วยงานทุกสังกัดไม่ว่ากระทรวง ทบวงกรม ต้องสนองนโยบายตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่มุ่งเน้นให้น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ แม้แต่ในโรงเรียนก็ได้นำหลักคิดที่แท้จริงมาให้นักเรียนได้เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงมิได้มุ่งเพียงแต่ภาคการเกษตรเท่านั้น แต่สามารถนำมาใช้ได้ในทุกงาน โดยยึดหลักคุณธรรมเป็นที่ตั้ง อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีข้อบัญญัติ หรือกฎหมาย ระบุว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ชุมชน จึงเกิดการประสานกันขึ้นระหว่างโรงเรียน ประชาชนในหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน องค์กรต่าง ๆ มีกระบวนการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปใช้

1.2 จากการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ของรัฐบาลและมีโอกาสได้เข้าร่วมอบรมเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และจากหลายหน่วยงาน คือให้โอกาสเกษตรกรที่พักชำระหนี้ได้เข้าไปเรียนรู้ ได้ซึมซับด้านเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกษตรกรหันกลับมาคิดแล้วพัฒนาตัวเองเมื่อได้ความรู้ก็นำมาปฏิบัติจริงในชีวิตจริงก่อน ทำตามหลักการโดยการปรับใช้ให้เหมาะสม จนประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบได้จึงขยายสู่ชุมชนในโครงการทำปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านเข้ามาร่วมโครงการ และได้รับสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือบประมาณต่าง ๆ ที่จะนำมาจัดทำในชุมชน ในครัวเรือน ด้วยการทำให้เป็นโครงการต่างๆ เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ

1.3 จากการประชาสัมพันธ์ผ่านการประชุมหัวหน้าส่วนของราชการ ตัวแทนจากทุกกลุ่มที่เข้าร่วมประชุม และการจัดเวทีเสวนาเพื่อพูดคุยปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไขด้วยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

1.4 ในส่วนของโรงเรียนได้สร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องให้นักเรียนว่า ไม่ใช่เรื่องของการเกษตรอย่างเดียว แต่สามารถปรับใช้ในการทำงานทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอาชีพครู เกษตรกร นักการธนาคารต่าง ๆ โดยการนำหลักคิดหรือน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นความรู้ ความเข้าใจ มีคุณธรรมและความรู้ รวมทั้งบรรจุไว้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำในโรงเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงแล้วนำความรู้ไปสู่ครอบครัว ชุมชน ทำให้เกิดการถ่ายทอดโดยมีนักเรียนเป็นสื่อกลาง

1.5 จากการที่มีนักเรียน กลุ่มเกษตรกร เข้ามาดูงาน ด้านการเกษตร ด้านสมุนไพร การให้ความรู้แก่เด็กสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เด็ก ๆ ก็จะมีความรู้ที่ได้ไปแนะนำต่อผู้ปกครอง ทำให้เป็นการประชาสัมพันธ์ได้อีกทางหนึ่ง ดังข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“กระบวนการเรียนของโรงเรียน คือดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเสียก่อน เป็นบรรทัดฐาน เพราะฉะนั้นผมจะเรียกเป็นภาษาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ในชุมชนว่าพวกเราพูดภาษาพอเพียง เพราะมันเป็นการสร้างฐานความรู้ที่เริ่มจากศูนย์ และให้มีความเข้าใจเป็นฐานพร้อมกัน เพราะฉะนั้นค่อยส่งให้นักเรียน เพราะฉะนั้นครู ต้องรู้เท่ากัน และก็ลงสู่ชุมชน”

“การนำเสนอด้วยคำพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านระดับรากหญ้าอาจมีความเข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้างเพราะวิถีชีวิตของชาวบ้านก็ดำเนินไปตามแบบแผนเดิม จึงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำงานลงลึกถึงชาวบ้าน ให้รู้แนวทางปฏิบัติอย่างแท้จริง”

“โครงการพืชสวนครัวรั้วกินได้ ที่มีอยู่ในชุมชนก็เป็นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแต่บางครั้งชาวบ้านก็ไม่รู้ข้อมูลที่แท้จริงว่ามันคืออะไรกันแน่ เพราะบางที่สื่อทางวิทยุและโทรทัศน์ บางครั้งก็สื่อไม่ตรงกับที่ชาวบ้านเข้าใจ เพราะนำเสนอในเชิงทฤษฎีมากเกินไปชาวบ้านฟังแล้วไม่รู้เรื่อง”

“การที่หมู่บ้านได้มีโอกาสรับการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและชนะเลิศในระดับจังหวัดและได้รับการส่งเข้าประกวดระดับประเทศก็ทำให้เป็นที่รู้จัก ทำให้มีผู้มาศึกษาดูงานจากที่ต่าง ๆ ก็เป็นการเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น”

“การเป็นหมู่บ้านตัวอย่างนาร่อง ทำให้ภาคการศึกษาได้ส่งนักศึกษาเข้ามาเรียนรู้ และร่วมพัฒนาทำให้หมู่บ้านได้มีการพัฒนาเป็นที่รู้จักถึงการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน”

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 การได้รับการอบรมและการศึกษาดูงาน ทำให้เห็นรูปแบบของการจัดการพื้นที่ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ไม่ได้ทำหรือปลูกพืชเพียงอย่างเดียว จึงทำให้เห็นตัวอย่างที่ดี สามารถนำมาปฏิบัติต่อในครอบครัวของตนเอง และถ่ายทอดสู่ชุมชนได้

2.2 การเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาที่มีในชุมชนให้กับคนภายนอก ชาวบ้านในชุมชนทุกคนมีสิทธิเข้ามาเรียนรู้ อยากรู้อะไรทางแหล่งเรียนรู้ก็จะประสานงานหาวิทยากรที่มีความรู้ที่อยู่ในชุมชนก่อน ถ้าไม่มีจึงติดต่อวิทยากรจากภายนอกมาอบรมให้ความรู้แทน แหล่งเรียนรู้จึงเป็นสถานที่เพื่อการถ่ายทอดและรับสิ่งใหม่ๆ ไปพร้อมๆ กัน

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

หากพิจารณาอย่างแท้จริงแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมาแต่ดั้งเดิมแล้ว ในการปลูกผักแบบรั้วกินได้ ใช้ชีวิตแบบประหยัดและพึ่งพิงธรรมชาติ เพียงแต่ไม่เป็นรูปแบบ หรือมีชื่อเรียกที่ชัดเจน ต่อมาเมื่อมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มผ้าปัก กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มสมุนไพร กลุ่มข้าวซ้อมมือ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มผักปลอดสารพิษ ฯลฯ โครงการส่วนใหญ่ต้องเริ่มที่ครอบครัว จากพ่อ แม่ เป็นตัวอย่างที่สำคัญ เป็นการเดินตามรอยเท้าพ่อแห่งชาติที่พระองค์ท่านมีพระราชดำริไว้

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

ส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานในพื้นที่จะมีส่วนสนับสนุนค่อนข้างมาก หากมีการเสนอโครงการผ่านประชาคมหมู่บ้านและถูกบรรจุไว้ในแผนงาน จะมีงบประมาณสนับสนุนอยู่เสมอ หน่วยงานที่สนับสนุนได้แก่

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

4.2 พัฒนาชุมชน ที่เข้ามาให้คำแนะนำ ร่วมวางแผนการทำงานและประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก

4.3 สถาบันอุดมศึกษา ที่เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาถ่ายทอดให้เพิ่มเติม

4.4 หน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ที่เข้ามาให้ความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน

4.5 กองทุน SML ที่สนับสนุนให้โครงการต่าง ๆ ที่ทำได้ขยายและต่อยอดพัฒนาออกไป

4.6 สถาบันการเงินที่สนับสนุนเงินกู้ยืมในการมาลงทุนเพื่อดำเนินการ

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“เทศบาลจะสนับสนุนตามโครงการที่กลุ่มเสนอเข้ามาซึ่งต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรมอาชีพให้แก่กลุ่ม แต่ปัญหาคือโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ค่อยมีมากเท่าไร จึงดูเหมือนเทศบาลเป็นฝ่ายตั้งรับ หรือรอให้ชาวบ้านทำโครงการเข้ามาแล้วจึงมีการจัดงบประมาณให้ ซึ่งโครงการส่วนใหญ่เกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพ”

“อบต. ก็ให้การสนับสนุนในด้านการทำอาคาร โรงปุ๋ย ปีที่ผ่านมาก็ให้บคือตอนนั้น ก็เกิดอุทกภัย ศูนย์เรียนรู้ของเราที่ถูกลมพัดพังไปทั้งหลัง ทางเทศบาลนางแลก็ได้ช่วยเหลือ ได้ให้งบประมาณ 50,000 บาทในการฟื้นฟู”

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ต้องเริ่มด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนก่อน เพราะจะทำให้เกิดกระบวนการทำกิจกรรมร่วมกันหลังจากนั้นเมื่อมีความรู้ความเข้าใจแล้ว ก็นำมาสู่การปฏิบัติ โดยมีการแลกเปลี่ยนกันในองค์กร เพราะแต่ละคนมีความสามารถต่าง ๆ กัน การนำมาแลกเปลี่ยนในเรื่องของปรัชญา ความรู้ ประสบการณ์ของชาวบ้านในเวทีเสวนา หรือการพบปะในการประชุมประจำเดือนทำให้มีการนำความรู้มาแลกเปลี่ยน เกิดเป็นองค์ความรู้ รวบรวมองค์ความรู้มาจัดทำเป็นคู่มือ เป็นเอกสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียน และเผยแพร่ให้ชุมชน

ส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนจะสนใจในโครงการที่สำเร็จเมื่อเห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วจึงเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มที่สนใจ

“คนในชุมชนพยายามจะรวมกลุ่มกันมาและถ่ายทอดความรู้ เช่นชาวบ้านรวมกลุ่มกันมาทำปุ๋ยอินทรีย์ และก็พยายามใช้หญ้าแฝกมาสร้างระบบนิเวศเพื่อมาดูแลดินและน้ำ อย่างนี้ก็สามารถให้ความรู้กับเกษตรกรทั่วไปและเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่นักศึกษา นักเรียนมา เราก็จะให้ความรู้แต่ที่มของเรามีน้อยมากนะค่ะ”

“การได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกัน เช่น อาข่า ลาหู่ ที่อยู่ต้นน้ำ เมื่อได้รับคำแนะนำจากราชการก็ร่วมมือปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไม่ทำอะไรมาก ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต แต่ทำในสิ่งที่ส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกกล้วย ปลูกผักกูดที่สามารถสร้างรายได้แบบยั่งยืน และการรักษาวัฒนธรรมประเพณีเดิมของตนไว้”

6. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนใหญ่ประชาชนที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พออยู่พอกิน และไม่มีหนี้สิน มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะจะทำอะไรก็จะคิดถึงความถูกต้อง รอบคอบมากขึ้น โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในชุมชนจะเกี่ยวข้องกับการเกษตรซึ่งเหมาะสมที่จะนำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“ก่อนนั้นดิฉันก็เป็นหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบเป็นหลักแสน แต่พอดิฉันได้น้อมนำพระราชดำริของในหลวงมาปฏิบัติใช้ก็คือว่า ทำตามเศรษฐกิจพอเพียงและปรับใช้ก็เริ่มจากตัวเองก่อนจากการที่ได้รับการอบรมจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ด้วยว่า ให้ทำบัญชีควบคู่ไปกับการผลิต เพื่อให้ดิฉันรู้ปัญหา ว่าเกิดจากการใช้สารเคมี เกิดจากการประกอบอาชีพ เกิดจากค่าแรงสูง และผลผลิตราคาตกต่ำและดิฉันก็พึ่งพากับการตลาดมากไป พอหันกลับมาใช้เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เกษตรของตัวเอง 18 ไร่ ก็มาทำเป็นต้นแบบให้ตนเอง แต่ปัจจุบันแม้จะดูยากจนแต่ไม่มีหนี้สิน ทำให้ชีวิตพอเพียง คุณภาพชีวิตดีขึ้นเพราะเรียนรู้จักการสร้างรายได้ที่มั่นคง และมีความปลอดภัยชีวิตมีความสุข”

“ผลการทำงานอย่างจริงจัง สามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ ฉะนั้นดิฉันก็ไม่มีเวทีที่จะไปบอกใคร ๆ ว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่เพราะดิฉันทำเป็นตัวอย่าง ถ้าใครมาหาดิฉัน ก็จะเป็นวิทยากรได้ เพราะเราก็จะสอนในพื้นที่ของเราเอง ถ้าเขาเข้ามาเราก็สอนคือความรู้ อะไรที่เราถ่ายทอดได้เราก็นิดี”

“ได้นำหลักคิดมาใช้ในการผลิตด้านการเกษตรเช่น ต้นทุนเท่าไร วิธีการอย่างไร ใช้สารเคมีหรือไม่ ต้องรณรงค์ว่าจะทำอะไรที่จะให้ลดสารเคมีลง แล้วก็มาเปรียบเทียบผลผลิตได้มันเป็นอย่างไร ต่างกันมากไหม หากใช้เวลาเป็นตัวกำหนดปีแรกอาจยังไม่เห็นผล จะได้รับผลก็เป็น ปีที่ 2 ที่ 3 แลละ แม้แต่เรื่องดิน ก็เอาหมอดินมา เอาหน่วยงานมาตรวจดูสภาพดินว่าจากที่เคยมีปัญหาเรื่องกรด เรื่องต่าง ต่าง ๆ เหล่านี้ เอามาเปรียบเทียบว่าหลังจากที่เราทำเรื่องของเกษตรอินทรีย์ ดินมันดีกว่า อย่างไร”

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน หรือการเผยแพร่หลักคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง

การขาดความรู้ความเข้าใจ การมีความรู้น้อย เป็นปัญหาใหญ่ เพราะส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะสนใจการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าในด้านคุณภาพชีวิต จึงต้องให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการไม่สามารถเข้าถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนับสนุนด้านเศรษฐกิจพอเพียงได้เอง ต้องมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ประสานงาน ด้วยการขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดวิทยากรที่จะมาจัดฝึกอบรมทำให้ได้ผลมากกว่าในการที่ระดับชาวบ้านเหมือนกันให้ความรู้กันเอง เพราะชาวบ้านจะสนใจและเชื่อฟังวิทยากรที่มาจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ มากกว่า เช่น ด้านสุขอนามัยที่ต้องขอความร่วมมือจากสาธารณสุข ด้านคุณธรรม ก็นิมนต์พระสงฆ์มาสอนทำให้เกิดความรู้ความศรัทธา ผลดีที่ตามมาคือเมื่อทุกภาคส่วนมาช่วยกันร่วมมือกันทำให้เกิดความรักความสามัคคีในพื้นที่อีกทางหนึ่งด้วย ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ โครงการบางอย่างไม่ต่อเนื่อง เพราะเปลี่ยนตามผู้นำที่เข้ามาทำงาน พอคนเก่าไป คนใหม่มารับงาน บางครั้งทำให้งานไม่ต่อเนื่อง งานเกิดการชะงักหรือไม่ได้รับการสนับสนุนเช่นเดิม ดังข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“การทำงานด้านเศรษฐกิจต้องใช้ทุนมาก เพราะอย่างเรามีทุนน้อยก็ค่อย ๆ ทำไปเมื่อก่อนทำแบบพืชเชิงเดี่ยว พอราคาตกต่ำก็ขาดทุนแต่ถ้าทำหลายอย่าง ก็ยังมีสิ่งที่เหลือไว้เมื่อบางอย่างเสียไป เช่น เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา ถ้าหมูราคาตก ก็ยังมีปลาเหลืออยู่ช่วยค้าชู้ต่อได้”

“หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำ นักการเมือง ควรมีความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี แต่ส่วนใหญ่แล้วในภาคปฏิบัติไม่ทำให้เห็นผลจริง มีแต่เพียงนโยบายที่มีแต่พูด แต่ไม่ทำจริงที่สำคัญคือผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ในการทำงานด้วย”

“การขาดการรวบรวมองค์ความรู้ที่จะเผยแพร่ออกไป ทั้ง ๆ ที่มีปัญหาท้องถิ่นที่ชำนาญ แต่ไม่มีโอกาสออกไปสู่ภายนอก ทำให้ขาดฐานข้อมูลที่แท้จริงของชุมชน

เพราะการจัดเก็บบางครั้งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เนื่องจากบุคลากรที่จัดเก็บไม่มีความรู้ เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ที่สมองไหลออกไปทำงานในเมืองกันหมด ผู้ที่อยู่ในชุมชน ก็มีความรู้น้อย ทำให้ทำงานบางอย่างไม่เป็น เช่น การทำบัญชีต่าง ๆ”

“การทำเศรษฐกิจพอเพียง ต้องใช้เวลาจนจึงเห็นผลและใช้งบประมาณค่อนข้างมาก และมีเวทีในการออกไปเผยแพร่ที่ตรงกับความรู้ความถนัด เพราะมีฉะนั้นก็จะทำแต่ในพื้นที่ ที่มีผู้มาศึกษาในพื้นที่ หรือมาเรียนรู้ก็สามารถเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้”

“ลองผัดลองถูกทำไปด้วยตนเอง ก็ยังไม่สามารถทำให้คนเชื่อถือได้ โดยเฉพาะชาวบ้าน ใกล้เคียงที่อยู่ ถ้าเป็นนักวิชาการมาพูดมาแนะนำ ชาวบ้านมักจะเชื่อมากกว่าคนระดับเดียวกันไปพูด”

8. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละโครงการ

ความสำเร็จในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการ

8.1 กลุ่มใบสับปะรดนางแล ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยการนำใบสับปะรดมาทำกระดาษ และผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อีกทั้งได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายทำให้งานขยายออกไป จนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีชาวต่างประเทศได้เข้ามาเยี่ยมชม และทางมหาวิทยาลัยได้ทำการวิจัย พร้อมทั้งสอนด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สับปะรด และต่อมาได้ขยายกลุ่มอื่น ๆ ออกไปเช่นเป็นกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ

8.2 เกิดการแข่งขันกันชุมชน โดยดูตัวอย่างกันเอง เมื่อบ้านนี้ทำเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ประสบความสำเร็จ ก็ทำให้อยากทำเหมือนกันกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปขายเองเพราะมีพ่อค้าคนกลางขับรถมาซื้อถึงในพื้นที่ชาวบ้านเริ่มสนใจเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มร่วมกัน

8.3 ในชุมชนที่มีการเลี้ยงปลาได้มีการขยายพื้นที่เลี้ยงปลาออกไปจาก 1 บ่อ เป็น 2 - 3 บ่อ เรื่อย ๆ และสามารถทำให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาร่วม มีกำไรสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว จนปัจจุบันขยายเป็น 100 บ่อแล้ว ค้นรอบบ่อก็ปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ ทำให้มีผักที่มีคุณภาพทานในครัวเรือน และสร้างรายได้ ความสำเร็จทำให้มีผู้มาศึกษาดูงานและนำไปปฏิบัติ

8.4 การถูกคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน และได้ส่งเข้าประกวดระดับจังหวัด ระดับภาค ได้รับรางวัลชนะเลิศได้รับโล่จากสมเด็จพระเทพฯ ถูกนำเสนอผ่านไปยังเว็บไซต์ของพัฒนาชุมชนทำให้มีคนสนใจและรับรู้ผลของการประกวด จากการประชาสัมพันธ์เช่นนี้ ก็มีคนติดต่อเข้ามาขอดูงาน จึงเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่มีหน่วยงานเข้ามาศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8.5 ความสำเร็จตรวจสอบจากจำนวนผู้มาขอศึกษาดูงาน เมื่อศูนย์เป็นที่รู้จักแพร่หลาย การศึกษาดูงานก็จะเน้นไปดูศูนย์ที่ชนะเลิศ แต่ละปีจึงมีผู้มาศึกษาดูงานเยอะมาก

9. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

9.1 ปัจจัยภายใน ที่ต้องเกิดขึ้นจากตัวเองเมื่อมีความศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเชื่อมั่นในหลักการของพระองค์ จึงมุ่งมั่นปฏิบัติตาม น้อมนำมาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้ประสบผลสำเร็จจริง จึงเป็นกำลังใจในการปฏิบัติต่อไป รวมถึงการสนใจใฝ่รู้ โดยแสวงหาความรู้ เข้าร่วมอบรม

ประชุมฝึกปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอ นำมาปฏิบัติจริงเริ่มจากเล็ก ๆ ก่อนแล้วจึงขยายเพิ่มขึ้น จนสามารถเป็นอาชีพหลักภายในครอบครัวได้ เมื่อเป็นที่รู้จักก็มีผู้สนใจมาเรียนรู้ ดูเป็นตัวอย่างทำให้มีกำลังใจดำเนินงานต่อไป

“การปฏิบัติมันตรงข้ามกันกับคำพูด คำพูดสวยหรูแต่บางทีภาคปฏิบัติมันก็ไม่เป็นตามนั้นอันนี้เองก็เป็นแนวคิดที่ดิฉันได้ประสบมา คือ ดิฉันก็ได้ได้รับความรู้จากตรงนั้น ตรงนี้ คนเราต้องเกิดความศรัทธาก่อน ดิฉันศรัทธาในหลวง ดิฉันเชื่อสิ่งที่พระองค์ท่านทำ ดิฉันก็เริ่มทำคะ เชื่อคำสอน ถ้าดิฉันศรัทธา ดิฉันก็ต้องทำ แต่ถ้าไม่ศรัทธาก็จะไม่ทำ”

“บางคนเขาไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำไปก็ไม่มีประโยชน์อะไรความจริงมันคือความสุขนะคะ เริ่มจากเมื่อก่อนดิฉันฐานะก็ไม่ยากจนเท่าไหร่นะคะ แต่หนี้สินเยอะ แต่ปัจจุบันคนอื่นมองเหมือนคนยากจนแต่ดิฉันไม่มีหนี้สิน มีเงินเก็บ และดิฉันก็มีความเอื้ออาทรต่อคนรอบข้าง คือคนในชุมชนส่วนใหญ่เขาก็ยกย่องก็นับถือดิฉันต่างจากเมื่อก่อน ดิฉันแนะนำการทำเศรษฐกิจพอเพียงแต่ทำให้เกิดศรัทธา ต้องทำให้เขาเชื่อ ถ้าเขาเชื่อเขาจะลงมือทำเลย”

“ต้องระเบิดจากข้างใน ทำด้วยใจจึงสำเร็จ และต้องสู้แม้บางครั้งจะท้อเพราะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถอยไม่ได้เพราะได้ลงทุนไปแล้ว เช่นยอมขุดนาเป็นบ่อปลา ต้องเลี้ยงปลา ต้องทำแม้ระยะแรกอาจไม่ประสบความสำเร็จนัก”

9.2 ปัจจัยภายนอก คือการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาบรรยายให้คำแนะนำให้ความรู้ และการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุงานด้านนี้ไว้ในแผน ทำให้งานมีความต่อเนื่องยั่งยืนได้

10. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

การพัฒนาต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดยผ่านทางกระบวนการประชาคมซึ่งต้องให้ประชาชนเข้าใจหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน แม้ว่าจะเห็นผลช้า ต้องตั้งใจทำจริง ๆ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จ ต่างจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่เห็นผลทันตา เพราะเกี่ยวข้องกับฐานเสียงในการเลือกตั้งต่าง ๆ ของนักการเมืองระดับท้องถิ่น การพัฒนาที่สำคัญอีกด้านคือการส่งเสริมด้านการศึกษาให้เด็กมีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี จะเป็นคนรุ่นใหม่ที่ดีเข้าใจระบบต่าง ๆ รวมทั้งระบบการเมืองและในอนาคตก็จะเป็นผู้ที่เข้ามาทำงานการเมืองอย่างเข้าใจ เพื่อการพัฒนาจะเกิดอย่างเข้าใจและยั่งยืน

11. สิ่งที่คาดหวัง

ความคาดหวังที่ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวไว้คือทำอะไรให้ประชาชนระดับรากหญ้าได้เข้าใจและรู้ว่าต้องดำเนินชีวิตให้พอเพียง และประชาชนจะนำไปใช้ในชีวิตจริงตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สร้างความสุข และฝึกฝนด้านคุณธรรม มีการถ่ายทอดคนรุ่นใหม่ให้ซึมซับรับเอาสิ่งที่ดีไว้ เพื่อให้สังคมมีความเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น

12. ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง

การทำงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ ควรยึดหลักการต่อไปนี้

12.1 เริ่มทำจากน้อยไปหามาก ทำเป็นตัวอย่างให้เห็นผล แม้แต่คนที่ไม่เคยให้ความร่วมมือเมื่อเห็นว่าได้ผลดีก็จะเข้ามาร่วมเองจนทุกครัวเรือนเข้าร่วม

12.2 ให้ชาวบ้านใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า ปลูกผักสวนครัว เกิดการรวมกลุ่มเข้ารับการอบรมและขยายงานออกไป ในหลาย ๆ ด้าน โดยไม่ใช่สารเคมี ขยายเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้เกิดการลดละเลิกอบายมุข มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน

12.3 เทศบาลจะให้ความรู้แก่ประชาชนก่อนการทำแผนเพื่อรับงบประมาณในการนำมาใช้ใน ด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

12.4 นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจริงในชีวิตของตนแล้วนำสิ่งที่ประสบความสำเร็จเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้อื่นได้เรียนรู้

12.5 พยายามให้สมาชิกในชุมชนมาร่วมกลุ่มกันมากขึ้นเพื่อจะขยายงานออกไปได้กว้างขึ้น

12.6 ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เกิดความร่วมมือกันต่อไป

12.7 พัฒนาสถานที่ของตนที่ได้รับรางวัลแล้วให้ดียิ่งขึ้น

12.8 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาเสริมการทำงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

12.9 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจมีความกว้างขวางใช้ได้ในทุกสาขาอาชีพ แต่ให้เหมาะกับตนเอง

12.10 ขยายแหล่งความรู้ ให้กว้างขวางออกไปให้มากขึ้น มีเป้าหมายในการขยายงานทุกปีให้ชัดเจนมีการขับเคลื่อน

12.11 ยินดีและพร้อมสละเวลาสำหรับเวทีการนำเสนอด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

12.12 ส่งเสริมครูภูมิปัญญาและถอดองค์ความรู้ไว้ให้เกิดการถ่ายทอดต่อไป

12.13 ให้มีบุคลากรจากทุกภาคส่วนที่เชี่ยวชาญได้มาร่วมมือให้ความรู้เพราะประชาชนจะเชื่อถือศรัทธามากกว่า

จังหวัดลำปาง

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ชุมชนมีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อการพัฒนาชุมชนโดย การติดตาม ควบคุม ประเมินผลการพัฒนาชุมชน

1.2 การสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จากครอบครัวหนึ่งไปสู่ครอบครัวอื่น ต่อ ๆ ไป

2. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ภายในชุมชน จาก เทศบาล/อบต. โดยการจัดกิจกรรม มีกฎ-ระเบียบ เงื่อนไขร่วมกัน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมชุมชนเข้มแข็ง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ประชาชนเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยหนุนเสริมในการดำเนินชีวิต โดยได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

4. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันอย่างไร

ระบบวิถีชีวิตมีการกินอยู่กันแบบเครือญาติ พอเพียงกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน พื้นฐานในการดำรงชีวิต ที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

5. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาของชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในชุมชนทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการทำมาหากิน น้ำแห้ง หนี้สินภายในครัวเรือน และยาเสพติด ดังนั้นจึงมีการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนโดย จะร่วมกันวิเคราะห์เป็นกลุ่มย่อยหรือที่ประชุมของหมู่บ้าน ชุมชนเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาโดยครั้งแรกจะมีการลงมือทดลองถูก สมาชิกชุมชนร่วมวางแผนในที่ประชุมของหมู่บ้าน แล้วดำเนินการ ในลักษณะการจัดตั้งกลุ่มและประเมินโดยสมาชิกภายในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

6. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละโครงการ

6.1 ชุมชนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยได้มีการถ่ายทอดซึ่งกันและกันรุ่นต่อรุ่น มีการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม อยู่สม่ำเสมอ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ชุมชนสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง และผู้นำเห็นความสำคัญของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ชุมชนค้นพบภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายรูปแบบ เรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และค้นหาความคิดสร้างสรรค์มาผสมผสานในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นให้มีมูลค่าเป็นทวีคูณ เห็นความพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและสามารถปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับ เพราะวิธีการนั้น จะก่อให้เกิดความยั่งยืนและจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมสุดท้ายเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน

6.2 ความสำเร็จของชุมชนโดยมีการบูรณาการการจัดการความรู้ภายในชุมชนและองค์กร ซึ่งมีการแบ่งปันองค์ความรู้ มีการใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ ความสำเร็จของชุมชนมาจากจิตใจของสมาชิกภายในชุมชน แต่ยังไม่สามารถประเมินเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้เพราะชุมชนแต่ละที่มีจุดแข็งต่างกัน

6.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา หรือระเบียบของการอยู่ร่วมกัน ชุมชนมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ร่วมกันได้ โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้น

7. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

7.1 มีผู้นำชุมชนที่มีความคิดที่กว้างไกล เสียสละ ทำงานอุทิศตนเพื่อชุมชน แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกัน คือ ชุมชนอำเภอแม่ทะเน้นทางด้านการครองชีพเชิงเกษตรและพึ่งพาตัวเองสูง ส่วนชุมชนอำเภอเมืองจะเน้นทางด้านการครองชีพ เชิงการค้า และพึ่งพาหน่วยงานภายนอก

7.2 เน้นกิจกรรมการสร้างงานภายในชุมชนโดยทุก ๆ กิจกรรมต้องมีการร่วมมือและเชื่อมต่อกันกับทุกฝ่าย โดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้สูงอายุ, ผู้ใหญ่บ้าน และเยาวชน)

7.3 เน้นเยาวชนเพราะมีความกล้าแสดงออก เป็นผู้ขับเคลื่อนมีการเรียนรู้เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันด้วยกลไกของ แลกเปลี่ยนถ่ายโอน

7.4 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ คนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนถ่ายโอนข้อมูลที่มีอยู่ภายในชุมชนเพราะทุกคนมีความรู้และจุดแข็งที่แตกต่างกันไปจึงทำให้สามารถจัดการตนเองได้อย่างหลากหลายโดยมี กระบวนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จังหวัดสุโขทัย

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

โดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน จะมีการออกพื้นที่ โดยสอดแทรกความรู้ แจกแผ่นพับ มีการอบรมผู้นำ จัดนิทรรศการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนในหมู่บ้านต้นแบบ ตำบลละ 1 แห่ง

กศน. ศูนย์ฝึกอาชีพ จะสอดแทรกความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในบทเรียน โดนเน้นการปฏิบัติจริง

กรมส่งเสริมการเกษตร เน้นการทำงานกับชาวบ้าน พูดแบบขยายความว่าอะไรเป็นอย่างไร มีจุดสาธิต บริเวณอำเภอ

อบต. วันประชุมจะมีการแนะนำถึงการออมทรัพย์ กับกลุ่มออมทรัพย์ ถึงจะน้อยแต่ก็มีเงินออม มีการจัดศูนย์สาธิตประจำหมู่บ้าน มีการจัดอบรม เพราะพันธุ์ปลา ในหมู่บ้าน เน้นการผสมผสานผ่านผู้นำท้องถิ่น และหอกระจายข่าว

เกษตรอำเภอ ทุกครั้งที่มีการอบรม จะมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเสมอ อีกทั้งมีการจัดศูนย์เรียนรู้ เน้นกิจกรรม เช่น น้ำปุ๋ยหมัก ผักปลอดสารพิษ เน้นกิจกรรม ผ่านครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างเกษตรอินทรีย์กับเคมี เน้นการประชาคม ปลูกผักสวนครัวที่มีอยู่แล้วให้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ออมทรัพย์

ปศุสัตว์ เผยแพร่ข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียง เจ้าหน้าที่จะมีการประชุมและการสอดแทรกอยู่ตลอดเวลา มีศูนย์สาธิต การเลี้ยงสัตว์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีเครือข่าย มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านแกนนำที่มาจากหมู่บ้านต้นแบบ มีการศึกษาดูงานในที่ ๆ ประสบความสำเร็จ รมรงค์การ ลด ละ เลิก และ ทำบัญชีรับจ่าย

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่เน้นการฝึกอาชีพ จัดทำจุดสาธิตเศรษฐกิจพอเพียง ทกส. จะมีการจัดชุมชนพอเพียง 3 ชั้น ฟังพาดตนเอง ฟังพาดซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงการทำธุรกิจ มีการอบรมทุกปี มีการทำกินทำใช้ เช่น น้ายาเอนกประสงค์ ศึกษาดูงานที่หมู่บ้านต้นแบบ จัดทำบัญชีครัวเรือน ส่งเสริมการออมทรัพย์ กิจกรรมออมวันละบาท การทำน้ายา ปุ๋ยหมัก ผักปลอดสารพิษ จัดตั้งศูนย์สาธิตประจำหมู่บ้าน ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมโครงการสุโขทัยดินแดนแห่งความสุข

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

มีการให้พันธุ์ไม้กับชาวบ้าน เน้นการอนุรักษ์ ถึงจะดใช้สารเคมีไม่ได้แต่ต้องใช้ควบคู่กันไป ในอัตรา อินทรีย์ 2 ต่อ เคมี 1 ส่วน

ชกส. มีโครงการพักรักษาพื้นที่ทางการเกษตร มีการอบรมให้เกิดกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยความช่วยเหลืองบประมาณจาก ชกส.ประมาณ หนึ่งหมื่นสามพันบาทต่อชุมชนต่อปี

พัฒนาชุมชน มีโครงการงานที่ต่าง ๆ สาธิตกิจกรรม เสริมอาชีพ เช่น น้ำส้มควันไม้ เลี้ยงปลา โครงการอบรม 30 ครว้เรือน แล้วให้ผู้นำครัวเรือนเหล่านั้นไปขยายผลต่อ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ โครงการหน้าบ้านสวยหลังบ้านสวน โครงการปลูกหญ้าแฝก หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

หน่วยงานภาครัฐในอำเภอเป็นเจ้าภาพหลักในการสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานประมง สำนักงานปศุสัตว์

5. ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินการ

ตัวผู้นำ และความพร้อมของคนในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญ สร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านมีความอยากพัฒนา ทุนในสังคม การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ โดยกลุ่มออมทรัพย์ เป็นเงินช่วยในการเสียชีวิต เกิด ชรา เจ้าหน้าที่พัฒนากร มีการแบ่งชาวบ้านออกเป็นคุ้ม เพื่อให้เกิดการดูแลปกครองกันเองได้โดยทั่วถึง

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ที่ผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับอย่างเป็นรูปธรรม แต่ถ้าเป็นความรู้ก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ กิจกรรมที่ต้องเสียเงิน ไม่ได้ประโยชน์ ไม่มีของติดมือ ไม่มีของกิน จะไม่ได้รับความตอบรับของชาวบ้าน อยู่ที่จิตสำนึกของแต่ละคน ส่วนมากห่วงการทำมาหากิน จึงไม่ยอมมาร่วมกิจกรรม บางครั้งสร้างความเชื่อมั่นในการรวมกลุ่ม ว่ารวมกลุ่มแล้วดียังไง จนกว่าชาวบ้านจะมีความเชื่อในตัวกลุ่ม เกิดความร่วมมือ สามัคคีกันมากขึ้น ตัวสมาชิก อบต.จะสนิทกับชาวบ้าน แต่จะมีกลุ่มบางกลุ่มที่ไม่ความร่วมมือ เพราะบางครั้งมาแล้วไม่ได้ผลประโยชน์ แก้อไขโดยผ่านผู้นำ ต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง การบริหารจัดการโปร่งใส ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น แล้วจึงจะให้ความร่วมมือ มีรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แต่ก่อนประชาชนจะไม่ระมัดระวังในเรื่องค่าใช้จ่าย มีแต่หนี้สิน ต่างคนต่างทำ แต่หลังจากการอบรม ก็สามารถผลิตสิ่งของใช้ได้เองภายในครัวเรือน เกิดการเก็บออมเพื่ออนาคตหลังเลิกอาชีพเกษตร อยู่ได้อย่างพอเพียง รู้จักกัน ช่วยเหลือกัน มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ลดรายจ่ายต่างๆ เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน

ด้านการเกษตร ก่อนจะมีต้นทุนสูงใช้สารเคมีมากกำไรเหลือน้อยต้องกู้หนี้ยืมสินตลอดเวลา ภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการปลูกพืชเดี่ยวพอน้ำท่วมก็ขายหมดเปลี่ยนมาเป็นพืชผสมผสาน ประมง เน้นการประกอบอาชีพแบบผสมผสาน เลี้ยงปลาวางบ่อ ปลูกบ่อพาสติก น้ำส้มควันไม้

ปศุสัตว์ ก่อนเป็นการประกอบอาชีพที่ไม่มีระบบระเบียบแบบแผน ภายหลังเกิดศูนย์เรียนรู้ มีการรวมกลุ่มกันทำ ปุ๋ยหมักมูลสัตว์ น้ำหมักไล่แมลง มีการเปลี่ยนแปลงนาเป็นแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดต้นทุนสามารถแยกแยะสิ่งที่ไม่จำเป็นออกจากชีวิตประจำวันได้

ก่อน - ต้นทุนสูงใช้สารเคมี ปลูกพืชกำไรน้อย ขาดทุน มีหนี้สิน ต่างคนต่างทำ ชีวิตไม่มีความสุข

หลัง - ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ หนี้สินลดลง ชีวิตดีขึ้น ไม่ต้องรับสารพิษ มีเงินออม และมีความสุข ได้อยู่กับครอบครัวอบอุ่น เกิดการรวมกลุ่ม รวมพลังความคิด รู้จักวางแผนชีวิต

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

8.1 ขาดแคลนงบประมาณ อบต. มีคน มีเงิน แต่กลับไม่เข้าถึงประชาชน

8.2 เกษตร รั้งจำนำกับการประกันรายได้ กิจกรรมที่ไม่สนับสนุน ขาดเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

8.3 พัฒนาชุมชน เข้าถึงแต่กลับไม่มีบ ไม่มีเงิน ต้องอาศัยการช่วยเหลือจาก อบต. ประมง เกษตร และตัวผู้นำเอง เพราะพัฒนาชุมชนไม่มีอะไรเลยรู้แต่เพียงว่าจะหาสิ่งที่ชาวบ้านต้องการได้อย่างไร เช่นหากชาวบ้านต้องการวัว ก็ต้องไปหาเกษตรกร ต้องการปลาไปหาประมง ต้องการเงินไปกลุ่มออมทรัพย์

8.4 สร้างผู้นำในชุมชนให้เข้มแข็ง ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

9. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละโครงการ

9.1 ชกส. เห็นได้จากการที่ลูกหนี้ไม่เข้าโครงการพักชำระหนี้

9.2 ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้และเป็นแบบอย่างแก่หมู่บ้านใกล้เคียง
เกษตรกรมีความสุขที่ใช้หลักความพอเพียง

9.3 มีโครงการ สุขุขทัยดินแดนแห่งความสุข อำเภอละหนึ่งโครงการ จนไป 2555 เป็นโครงการขยายผลที่บ้านสวน เป็นโครงการ บ้านน้องมองฟ้า ประสบผลสำเร็จได้ระดับหนึ่ง แต่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ คือความยั่งยืน

9.4 ครอบครัวมีความสุขอยู่ดี กินดี ครบทุกครัวเรือน

10. ปัจจัยใดที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

10.1 ความพร้อมของชุมชน เงิน งบประมาณ ในการจัดกิจกรรม ความพร้อมของวิทยากร รวมไปถึงความต่อเนื่องของโครงการ

10.2 การประชาสัมพันธ์ที่เห็นภาพความสำเร็จของการดำเนินชีวิตแบบไม่ประมาท ประหยัด

10.3 เจ้าหน้าที่ต้องศรัทธาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงก่อน และเป็นตัวอย่างที่ดี

10.4 ผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี

10.5 ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึงหลักการและวิธีการอย่างแท้จริง

10.6 ส่งเสริมให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบ

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

11.1 สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว

11.2 หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ และเป็นพี่เลี้ยงให้ชุมชนดำเนินการด้วย

11.3 ชุมชนเอง และหาวิธีการในการถ่ายทอดที่ ให้ชาวบ้านเข้าใจ

11.4 ต้องมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

11.5 มีเป้าหมายให้ครอบครัว ชุมชน อยู่ได้อย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้

11.6 ขยายผลไปในหลาย ๆ หมู่บ้าน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักอย่างเป็นรูปธรรม

เห็นผลชัดเจน

12. สิ่งที่คาดหวัง

ให้ประชาชนยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต พึ่งตนเองได้ รู้จักอดออม ลดรายจ่าย และภาครัฐต้องค่อย ๆ ลดการดูแลเพื่อให้ชุมชนอยู่เองได้

ครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดี ลูกหลานจะได้อบอุ่นและห่างไกลยาเสพติด

หน่วยงานภาครัฐ คิดกิจกรรม กำหนดเป้าหมายแล้วลงไปทำ ทุ่มแรงลงไปแต่ก็ยังไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน และทุกคนเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

ต้องค้นหาสิ่งที่เป็นจริงในพื้นที่ จำแนกเกษตรกรเป็นพื้นที่ ค้นหาปัญหา แบ่งกลุ่ม เกิดการขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน อย่างต่อเนื่องแต่อย่าไปหักดิบความคิดเขาประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

สรุป ประชาชนในภาคเหนือ ได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน โดยมีนโยบายของรัฐในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล โรงเรียน ให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ในการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนให้การอบรมเกษตรกรและประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีโครงการในการปฏิบัติเป็นรูปธรรม เช่น โครงการทำปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ยังมีการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับรางวัลในระดับจังหวัด ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำความรู้เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน บางแห่งพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่มาศึกษาดูงานและเผยแพร่ออกไปสู่ประชาชน นอกจากนี้ยังมีการอบรมให้ความรู้แก่เยาวชน ปลูกฝังการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการปฏิบัติของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้หนี้สินลดลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ความศรัทธาที่มีต่อพระบามสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีความใฝ่รู้ และปัจจัยภายนอก คือ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การพัฒนาในชุมชนเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการพัฒนาทางด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำแล้ง เป็นต้น ประชาชนมีหนี้สินและในชุมชนมีปัญหายาเสพติด ขาดการรวบรวมข้อมูลที่จะนำไปสู่ฐานข้อมูล ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ที่น้อย ผู้ที่มีความรู้มากกว่าจะเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่น และขาดผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการที่แนะนำในการปฏิบัติที่แท้จริง

ความต้องการและความคาดหวัง ของประชาชนในภาคเหนือ ได้แก่

1. ต้องการให้ประชาชนมีความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ตั้งแต่ระดับครัวเรือนและชุมชน

2. ส่งเสริมด้านการศึกษาให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี
3. สร้างความสุข ฝึกฝนด้านคุณธรรม และเอื้ออาทรต่อกัน
4. ค้นหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่อย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ และยั่งยืน
5. เมื่อประชาชนพึ่งตนเองได้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ภาครัฐต้องค่อย ๆ ลดการดูแลลงเพื่อให้ชุมชนอยู่ได้เอง

4.5.2 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคกลาง

จังหวัดอ่างทอง

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 ในหมู่บ้านจะมีการทำประชาคม ซึ่งเป็นการรับแนวทางมาจากพัฒนาชุมชน โดยมอบผ่านผู้ใหญ่บ้านไปถ่ายทอด พร้อมประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของชุมชน
 - 1.2 มีเจ้าหน้าที่/ผู้นำชุมชนเข้าไปให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการจัดอบรมและจัดนิทรรศการ เอกสาร แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ แผ่น VCD และ Internet
 - 1.3 มีการประชุมชี้แจงแก่ผู้นำระดับท้องถิ่น เผยแพร่เอกสาร/กิจกรรม และสรุปผลการดำเนินงาน และการจัดเวทีพูดคุย ด้วยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประกอบการอบรม/สัมมนา
 - 1.4 กิจกรรมเป็น 3 ระดับ เด็ก - เปิดสื่อ/ให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
 - ประชาชน - อบรม ให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และสาธิต
 - ผู้สูงอายุ - ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต และสอดแทรกกิจกรรมพอเพียง
 - 1.5 ดำเนินการจัดโครงการให้ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่เป้าหมาย
 - 1.6 กศน. จะแบ่งการทำงานโดย นำเอานโยบายไปคุยกับชุมชนเพื่อหาแกนนำในชุมชนแล้วพาแกนนำไปศึกษาดูงานในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจึงจะปฏิบัติจริง รวมไปถึงจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาผสม
 - 1.7 ด้านเกษตร มีการเปิดโรงเรียนชาวนา ซึ่งจัดให้มีการเรียนการสอนอาทิตย์ละหนึ่งวัน เป็นเวลาหกเดือน โดยศึกษาจากแปลงนาจริง ๆ
 - 1.8 มี อาสาสมัครพูดคุยกันแบบตัวต่อตัวในการเผยแพร่ความรู้
2. กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 มีประเด็นต่าง ๆ แต่ตัวกิจกรรมหลัก ๆ คือการรวมตัวแบบ กลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งต้องอาศัยความซื่อสัตย์ในการรวมกลุ่ม
 - 2.2 กิจกรรมจะดีได้ต้องอาศัยผู้นำที่ดี รวมไปถึงองค์กรภายในที่ต้องให้ความร่วมมือ แบบ บนลงล่าง
 - 2.3 มีการส่งทีมงานจาก อบต. มาช่วยพัฒนาชุมชนในหมู่บ้าน เช่น การพัฒนาความสะอาดโดย อบต. สนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ

2.4 ประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน และการออม
 ทรัพย์ปลูกข้าวปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง/ โครงการการปลูกพืช ผัก สวนครัวไว้กินเอง/โครงการ
 ครอบครัวอบอุ่น ป้องกันปัญหายาเสพติด และส่งเสริมอาชีพ และเพิ่มรายได้

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

3.1 โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา

3.2 โครงการหมู่บ้านสีขาวปลอดสารพิษ และร่วมกับสหกรณ์วิเศษชัยชาญจัดทำบัญชีครัวเรือน

3.3 โครงการจักสานผักตบชวา โครงการโรงปุ๋ยอัดเม็ดของชุมชน โครงการร้านค้าชุมชน

โครงการศูนย์ข้าวชุมชน โรงสีชุมชน

3.4 ศึกษาดูงานในพื้นที่ชุมชนต้นแบบและพาประชาชนไปศึกษาดูงานต่าง ๆ เช่น ดูงาน
 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง/อบรมเศรษฐกิจพอเพียง การนำความรู้มาจัดทำแผนหมู่บ้าน ได้ความรู้ ไปดูงาน
 ปรับใช้ในครอบครัว นำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดสารเคมี

3.5 ส่งเสริมให้ประชาชนได้เป็นสมาชิกกลุ่ม สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ การทำดีตามพ่อหลวง
 เช่น การลดอบายมุขต่าง ๆ ปลอดยาเสพติด จัดหาอาชีพเสริม รวมถึงแนวทาง “ปลูกทุกอย่างที่กิน กิน
 ทุกอย่างที่ปลูก” จัดกิจกรรมสาธิต ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออม ลดต้นทุน ทำบัญชีครัวเรือน
 หมู่บ้านสีขาว โครงการหมู่บ้าน OTOP ฝึกอาชีพ ประชุมชี้แจงผู้นำให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนนโยบาย
 เศรษฐกิจพอเพียง

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

4.1 พัฒนาชุมชน ให้ความรู้ จัดอบรมและศึกษาดูงาน

4.2 ปศุสัตว์ ป้องกันโรคระบาด

4.3 กรมการข้าว เข้ามาส่งเสริมการแปรรูป สอนทำสบู่ น้ำนมข้าว

4.4 กรมพัฒนาดิน สนับสนุนเรื่องปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด

4.5 กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการปลูกข้าวปลอดสารพิษ

4.5 กรมการปกครอง เน้นการสั่งการ โดยบอกนโยบายแต่ไม่มีแนวทาง

4.6 กศน. ฝึกอาชีพพระยะสัน ส่งเสริมการทำขนมไทย

4.7 อบต./เทศบาล/อสม.

5. มีปัจจัยด้านใดที่สนับสนุนในการดำเนินการ

5.1 ความศรัทธา “รักในหลวง” คำว่าทำดีเพื่อในหลวงเป็นคำที่ ทำให้ชาวบ้านตื่นตัวในการทำ
 ตามแนวทางต่าง ๆ

5.2 มีการตั้งกลุ่มองค์กรที่แข็งแรง เช่น กลุ่มกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ

5.3 ผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และเป็นตัวอย่างที่ดี ให้เป็นที่ยอมรับในหมู่บ้าน

5.4 งบประมาณจากโครงการของรัฐที่เข้ามาในพื้นที่ แล้วสอดอุปกรณ์ต่างๆ กำไรจากกองทุน
 หมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ นำมาสนับสนุนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

5.5 การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และประชาชนมีความสนใจ
 เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ เช่น มีการร่วมมือกันตัดต้นไม้ ขุดลอกคูคลอง ปลูกต้นไม้ และผู้สูงอายุจะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นงานประเพณีต่างๆ ประจำหมู่บ้าน และได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

7.1 ก่อน จะใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่รู้จักการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ไม่เข้าใจในหลักการเศรษฐกิจ แต่ก่อนไม่มีการติดต่อสัมพันธ์กัน ต่างคนต่างทำ

7.2 ปัจจุบัน เข้าใจและรู้วิธีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพิ่มรายได้โดยการปลูกผักสวนครัวไว้กินและขาย รู้จักออม และทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มีเงินเหลือจ่ายมากขึ้น ทำให้มองเห็นอนาคตของตนเอง ใช้ชีวิตเรียบง่าย เกื้อกูลกัน เกิดการสร้างความเอื้ออาทรในชุมชน มีความสามัคคี รักและห่วงใยกันมากขึ้น รู้จักแบ่งปันกัน เห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มเงินออมต่างๆ เพราะเป็นการสร้างเงินออม เป็นโครงการ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบ

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

8.1 พัฒนาชุมชน มีจำนวนของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

8.2 งบประมาณไม่เพียงพอ เช่น มี สี่ร้อยหมู่บ้านแต่กลับได้งบประมาณเพียง สิบกว่าเท่านั้น การทำงานแบบบูรณาการ เป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ในระบบราชการ เพราะไม่ได้ทำงานแบบ บนลงล่าง ขาดความทั่วถึงของการพัฒนา เช่นหมู่บ้านมี 60,000 หมู่บ้าน แต่กลับพัฒนาได้เพียง 2,000 หมู่บ้าน ซึ่งใช้เวลาดังแต่ ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา

8.3 ประชาชนบางส่วนยังไม่ค่อยเข้าใจในกระบวนการพอเพียง ต้องให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมักจะกลัวว่ามีเงื่อนไข มีแต่ผู้สูงอายุเท่านั้น และส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจเพราะใช้ชีวิตเป็นแบบคนเมืองแล้ว การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครอบครัวตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงยังต้องใช้เวลานาน การไม่ช่วยเหลือตัวเองของชุมชน รอแต่การช่วยเหลือจากภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว เช่น ไม่ยอมซื้อเรือแต่ซื้อมือถือได้ จะรอแต่รัฐแจกอย่างเดียว

9. ความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียง

9.1 ประชาชนมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น แต่ก็เพียงประมาณ ร้อยละ 80 เท่านั้นที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มจักสานผักตบชวา (กลุ่มของผู้ใหญ่ปราชญ์ จันทวร)เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน มีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีเงินออม มีการทำบัญชีครัวเรือน

9.2 โครงการระยะสั้นจะประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าเป็นโครงการระยะยาว จะขาดความต่อเนื่อง

9.3 การสอนให้คิดทำไรจากทางรังดิใช้สารเคมี ว่าดีกว่าการใช้สารเคมีอย่างไร เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่าง

9.4 การเพิ่มจำนวนของสมาชิก อย่างเห็นได้ชัด ของกลุ่มออมทรัพย์ อีกทั้งอยู่กับแบบพอเพียง คือไม่มีการกั๊ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์เลย

10. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

10.1 ทุนสังคัม ทุนเงิน ความสามัคคี ความสามารถของผู้นำ กิจกรรมที่ทำ การบูรณาการ ร่วมกันและขยายผลไปในอีกหลายหมู่บ้าน อำเภออ้อม การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (สำนักงานมาตรฐานสหกรณ์) ทำกลุ่มและผู้นำให้เข้มแข็ง ถ้ากลุ่มเข้มแข็งงบประมาณจะเข้ามาเอง เช่น ภาคเอกชน สภาองค์กรชุมชน สภาพัฒนาการเมือง เป็นต้น

10.2 มีการทำงานแบบเครื่องจักร คือทำงานแบบฟันเฟือง ซึ่งสามารถต่อยอดทางความรู้ได้เอง เป็นอย่างดี เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หาความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนา ให้สามารถพึ่งตนเองให้ได้ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในชุมชน

10.3 การยึดหลักสหกรณ์ในการพัฒนา มีการส่งเสริมการขายสินค้าของกลุ่มโดยผ่านการช่วยเหลือจากภาครัฐ

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

11.1 จัดเวทีประชาคมบ่อย ๆ ทำความเข้าใจให้มาก ๆ ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเข้าไปส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้เข้า

11.2 ให้มีงบประมาณในการสนับสนุนทุกกิจกรรมและอย่างต่อเนื่อง และสอนกิจกรรมใหม่ ๆ แสดงให้เห็นการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักความพอเพียง เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมาก

11.3 ส่งเสริมให้มีการคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบให้มากขึ้น

12. สิ่งที่คาดหวัง

12.1 ต้องการมีผู้นำที่ดี มีคุณธรรม มีมาตรฐานในการพัฒนา ให้หมู่บ้านเข้มแข็ง อยู่ด้วยตัวเอง ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐมากเกินไป อาศัยอยู่บนประเพณีดั้งเดิมด้วยวิถีชีวิตเดิม ๆ

12.2 สร้างหมู่บ้านต้นแบบ ให้เป็นหมู่บ้านพี่เลี้ยง คอยให้ความรู้แก่หมู่บ้านอื่น ๆ อีกต่อหนึ่ง ผู้นำหมู่บ้าน ต้องรักษาคุณภาพของตัวหมู่บ้านให้ดี อยากรู้มีความเอื้ออาทรกันในสังคมเกิดการแบ่งปันกันในชุมชน ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ มีความรักและสามัคคีกันในชุมชน

จังหวัดเพชรบุรี

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 พัฒนาชุมชน จะมีการสร้างจิตสำนึก 6 คุณ 2 สร้างการรู้จักตนเอง ประเมินตนเอง สร้างวินัยในการใช้เงิน ในทุกครั้งที่มีการประชุม เช่น ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ทำทุกอย่างที่ใช้ ใช้ทุกอย่างที่ทำ มีการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ให้เกิดการวิเคราะห์ทุน มีการจัดระดับความพออยู่พอกิน 3 ระดับ มั่งมีศรีสุข พออยู่พอกิน มีการสร้างรายได้ขยายโอกาส การวัดจะเป็นด้านความสุขมวลรวม รวมไปถึงการแก้ไขหนี้ในระบบ

1.2 ชกส. มีโครงการชุมชนต้นแบบ 84 ชุมชน เผยแพร่แก่ลูกค้าทุกคน

1.3 ปศุสัตว์ หนึ่งปีที่ผ่านมา มีการพูดคุยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ทุกเดือน

1.4 กศน. ผ่านครู 24 ตำบล ผ่านนักศึกษาใน กศน. ส่วนมากเป็นการให้ความรู้ให้คำแนะนำ ผ่านนักศึกษาที่เป็นแกนนำในชุมชน สร้างโครงการ 108 อาชีพ เป็นการสร้างอาชีพระยะสั้น เน้นการ ปฏิบัติจริง เน้นการคิดเป็น มีหลักการ เน้นหนักไปทางการอบรม และดูงานตามที่ประสบผลสำเร็จ

1.5 ใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล บอร์ดนิทรรศการ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจง

1.6 อำเภอ มีโครงการอำเภอยิ้ม โดยปลัด จะเน้นการศึกษาดูงาน ต่างๆ เช่นโครงการซังหั่วมัน สร้างจิตสำนึก สู้การพึ่งพาตนเอง มีการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจ สนับสนุนให้มีการหาความรู้ตาม โครงการพระราชดำริ

1.7 อบต. เน้นไปทางผู้นำชุมชน และการประกอบอาชีพ ต่างๆ เช่น การเลี้ยงผึ้งชันโรง และการใช้ โคโดซาน

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ชกส. เน้นการให้ความรู้เป็นหลัก ไม่ทำงานโดยเอาเงินเป็นตัวตั้ง

2.2 ปศุสัตว์ มีการฝึกอบรม ตามแนวพระราชดำริ โครงการ ปลูกหญ้าสวนครัว เลี้ยงวัวหลัง บ้านสร้างพลังงานทดแทน มีการแจกแม่โคในระยะที่ผสมพันธุ์ได้ โดยลูกตัวแรกต้องให้ปศุสัตว์ ตัวต่อไป ให้ชาวบ้าน ภายใน 5 ปี

2.3 กศน. มีการรายงานผลของแกนนำนักศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีเงินออม เน้นการดูงานเป็น หลัก เน้นหนักไปทางนักศึกษา ผ่านการเรียนการสอน

2.4 ส่งเสริมแนวคิดให้ กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน การรณรงค์การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้พลังงาน หันมาใช้พลังงานทดแทน เช่น บ่อแก๊สชีวภาพ ลดต้นทุนในการผลิต โครงการปุ๋ยสั่ง ตัดลด ทำน้ำยาล้างจาน,ปรับผ้านุ่มใช้เอง

2.5 จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ดูงานในที่ต่างๆ สอดแทรกความรู้ผ่านการสัมมนา เน้นการฝึกปฏิบัติ จริง เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

3.1 ปศุสัตว์ โครงการธนาคาร โคกระบือ ประมาณ 60 ตัว ถึง 200ตัว โครงการปลูกหญ้าสวน ครัว เลี้ยงวัวหลังบ้าน มีโครงการปลูกสมุนไพรต่าง ๆ ให้ใช้สอย ส่งเสริมการทำสารชีวภาพ มีศูนย์ เศรษฐกิจพอเพียง มีการดูงาน ซังหั่วมัน สร้างอาสาสมัครเกษตร ให้ออกไปเผยแพร่ความรู้

3.2 แผนพัฒนาชุมชน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โครงการโรงเรียนชาวนา โครงการสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โครงการนวดแผนไทย ประกวดขยะรีไซเคิล โครงการบ่อแก๊สชีวภาพ โครงการฝึกกำลังสร้างเมืองเพชร โครงการปุ๋ยชีวภาพ หมูหลุม โครงการรักช้าง

3.3 กศน. มีโครงการส่งเสริมการขายสินค้า สร้างอาชีพ ใครอยากขายก็ให้มาบอกมาฝาก สนับสนุนการสร้างอาชีพต่างๆ

3.4 เกษตร มีโครงการใช้ปุ๋ยสั่งตัด ซึ่งมาจากการตรวจดินว่าขาดแร่อะไร แล้วจึงสั่งปุ๋ยให้ตรงกับความต้องการ

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

ภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อบต. พัฒนาชุมชน อุตสาหกรรม ปศุสัตว์อำเภอ เกษตรอำเภอ มีทหารช่างมาชุดรอกคลองในชุมชน แต่ไม่ต่อเนื่อง

ภาคเอกชน เช่น โรงงานปลา มีการสนับสนุนทางด้านกีฬาต่อต้านยาเสพติด และมีการแบ่งกำไรจากการขายเห็ดเข้าแก้มหมู่บ้าน

5. ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินการ

หน่วยงานภาครัฐ การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ สภาพแวดล้อมที่ดี ส่วนราชการสนับสนุนความรู้จากวิทยากร เน้นการปฏิบัติจริง การจัดหาโค กระบือ จากการรับบริจาค จัดหาเมล็ดพันธ์ุให้แก่เกษตรกร

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

เน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เน้นความมีศักดิ์ศรี เสรีภาพ ประชาชนส่วนมากจะให้ความสนใจ ยกเว้น กิจกรรมที่อาศัยเวลานาน ชาวบ้านจะหาย เรื่องเงินไม่สำคัญ เวลาสำคัญกว่า

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนรู้จักการคิดก่อนทำ วางแผนการใช้จ่ายเงิน ประหยัดมากขึ้น มีเงินออม ไม่มีหนี้เพิ่ม เกิดการสร้างจิตสำนึกที่ดี มีการสามัคคีและช่วยกันมากขึ้น ลดการใช้สารเคมี ทำให้วิถีชีวิตดีขึ้น มีความสุขเพิ่มขึ้น

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

8.1 ขาดปัจจัยในการผลิตมาก บางครั้งขาดความสนใจจากชาวบ้าน ชาวบ้านไม่สามารถที่จะดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่เพราะต้องหันหลัง 180 องศา จากทุนนิยมเลย เพราะชาวบ้านขาดความเชื่อมั่น การทำงานในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบ ให้อาหารนก เพราะเอาแต่เงินไปส่งให้ถึงปาก คือไม่ให้ก็ตาย

8.2 การเมืองให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียงน้อยมาก ไม่มีความต่อเนื่องของโครงการเลย คนที่สนใจจริงมีน้อยมาก

8.3 สินค้า otop ถูกรัฐทอดทิ้ง รัฐเอาแต่สินค้าที่ได้ดาว 3-5 ดาว ส่วนที่ไม่มีดาวไม่สนใจที่จะพัฒนา เอาคนที่ประกวดไม่ผ่านให้พัฒนาขึ้นมา คนที่ไม่ได้รับความสำเร็จก็จะเป็นอยู่อย่างนั้น บางครั้งขายที่เมืองทองได้ 5000 บอกร 50000 เพราะกลัวว่ารัฐจะไม่ให้ไปรอบหน้าอีก ไม่มีการคุยกันแบบเปิด

8.4 ไม่มีการให้ความร่วมมือเป็นวงกว้าง มีแต่เพียงไม่กี่ครัวเรือนจึงไม่เป็นผล และชาวบ้านปลูกพืชตามกระแส ชมพูเพชร ไม่สามารถออกผลได้ทั้งปี กล้วยที่สุดช่วงปีใหม่ รสชาติแตกต่างกันไปหลายพื้นที่ นี่เป็นจุดขายได้เพราะมีไม่ทั้งปีเป็นสินค้าประจำจังหวัด

8.5 ประชาชนบางส่วนยังใช้ชีวิตฟุ่มเฟือย ขาดการวางแผนชีวิต ทุนนิยม บริโภคนิยม ค่านิยมเรื่องเงิน บางครั้งผู้นำเองก็ยังไม่สามารถทำตามแนวได้จริงเลย ไม่มีหน้าไปสอนคนอื่นเค้า

8.6 ปัญหาเรื่องค่านิยม พ่อแม่ปลูกฝังเด็กให้ทำราชการไม่ให้ทำเกษตร จึงไม่มีการต่อยอดทางกิจการของพ่อแม่ โดยเฉพาะวัยรุ่น เน้น มือถือ คอมพิวเตอร์ รถมอเตอร์ไซด์ ทำให้ไม่มีการพัฒนาทางความรู้

9. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละโครงการ

9.1 มีการการันตีชมพู่เพชรสายรุ้ง ว่าไม่มีสารเคมี 100 เปอเซ็นต์ โดยมีใบรับประกัน

9.2 ระดับความสำเร็จมีตัวชี้วัด 23 ตัว มี 3 ระดับ ระดับพออยู่พอกิน ระดับอยู่ดีกินดี ระดับมั่งมีศรีสุข ทำให้เกษตรกร ประมาณ 80 เปอเซ็นต์ มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยปลัดอำเภอจะ เน้นการส่งเสริมทางอ้อม เช่น ปลูกหญ้าแพก ทำแนวกันไฟ เพื่อส่งเสริมโดยรวม

10. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

10.1 ความร่วมมือของเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญ พุดให้ฟัง ทำให้เห็น พาไปดู และเรียนรู้ร่วมกัน ตัวบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ ต้องเข้าใจในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเสียก่อน มีการทำงานเป็นทีม และมีการเปรียบเทียบเห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างเคมีกับอินทรีย์

10.2 ภาครัฐต้องดำเนินการช่วยเหลืออย่างเข้มแข็ง การให้ความสนใจจากภาครัฐ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีการปล่อยกู้แบบไม่หวังกำไร เน้นการออมเป็นหลัก ความต่อเนื่องของกิจกรรม เน้นการออมก่อนแล้วจึงให้กู้ยืม

10.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

11.1 ต้องการความสนใจจากภาครัฐ อย่างทั่วถึงโครงการต่าง ๆ ที่ผ่านมามีพัฒนาโดยชี้แนะให้เห็นถึงประโยชน์

11.2 สร้างเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน นำเอาความต้องการของชุมชน มาแปรเป็นแผนชุมชน มุ่งหวังให้ประชาชนมีความสุข ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร

11.3 พัฒนาสินค้า otop ที่ไม่นิยมให้ติดตลาดมากขึ้น พัฒนาต่อยอดผลผลิตตามกระแสนิยม

11.4 เพิ่มความหลากหลายในการอบรมในหัวข้อต่าง ๆ ให้มากขึ้น และเพิ่มความเข้าใจของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ตั้งแต่อายุน้อย

12. สิ่งที่คาดหวัง

12.1 ชุมชนสามารถอยู่ได้เองไม่ต้องอาศัยภาครัฐ มีการกิจตนเอง ไม่ใช่เอาแต่ขออย่างเดียว ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนอยู่ดีมีสุข พอกินพอใช้ หนี้สินลดลง

12.2 มีหมู่บ้านต้นแบบในทุก ๆ หมู่บ้าน

12.3 ปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรและเพื่อนบ้าน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้เกิดการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

12.4 ที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีข้อตกลงกันเองภายในหมู่บ้าน เกิดจิตสำนึกกันเองในชุมชน ให้เกิดการตักเตือนกันเองในชุมชน เช่น การทิ้งขยะ หากเกิดการตักเตือนกันเองในชุมชนก็จะสะอาดมากขึ้น เพราะเกิดการตักเตือนกันเองในชุมชน

12.5 เกษตร อยากรู้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพราะ สุขภาพจะดีขึ้น เพราะชาวบ้านเอาที่ฉีดยาออกมาขาย แต่ที่ไม่สวยและหนอนขึ้นมากินเอง

จังหวัดจันทบุรี

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 จัดอบรม ศึกษาดูงาน สาธิตกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เอกสาร ผู้นำให้คำแนะนำด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 การประชุมอย่างเป็นประจำ สร้างความรับรู้บรรยายให้เห็นและเข้าใจ โดยบอกถึงความพอเพียงใช้ได้ทุกชนชั้น

1.3 ด้านเอกสารเป็นตัวอย่างหมู่บ้านหรือครัวเรือนที่เป็นตัวอย่างที่ดีด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 ใช้ สื่อ CD ประกอบคำบรรยายในที่ประชุม จัดรายการวิทยุออกอากาศ ป้ายประชาสัมพันธ์ ดึงประชาชนออกมารับข่าวสาร แบบสองทางหรือบนลงล่าง

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรม ดังนี้ สร้างความเข้าใจในวิถีพอเพียง นำแกนนำไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ จัดทำแผนชีวิต สาธิตกิจกรรม จัดการความรู้เรื่องพอเพียง ติดตามประเมินผล เยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ กิจกรรมการดูงานในที่ต่าง ๆ การทำบัญชีครัวเรือน แปรรูปผลไม้ม

2.2 มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านพอเพียงต้นแบบ โดยชักชวนกลุ่มคนให้สนใจและไปดูงานต่างพื้นที่แล้วนำมาปรับใช้กับหมู่บ้าน เน้นการทำจริงเพื่อให้ทำได้จริง

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ มีโครงการอะไรบ้าง เริ่มต้นเมื่อไหร่

3.1 โครงการแปรรูปเห็ดนางฟ้า / เลี้ยงไก่ไข่/ تهیهชมสวน ชวนกินผลไม้/ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนกลุ่มสร้างรายได้เพิ่มเติมได้อย่างชัดเจน คือเพาะเห็ดเป็นการเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายโดยใช้เกษตรอินทรีย์

3.2 โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

3.3 มีการแปรรูปผลไม้มเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

หน่วยงานเทศบาล เกษตรอำเภอ จะสนับสนุนโครงการที่ชุมชนคิดขึ้นมาประมาณ 1 หมื่นถึง 5 หมื่นบาท โดยบางครั้งให้มาเป็นเครื่องใช้เครื่องมือต่าง ๆ แล้วหมุนเวียนเป็นทุนต่อไป เช่น พัฒนาชุมชน

5. ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินการ

5.1 พัฒนาชุมชน เกษตรชุมชน อสม. เทศบาล สนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องผลิตไบโอดีเซล โดยนำน้ำมันเหลือใช้มาหมุนเวียนเปลี่ยนเป็นไบโอดีเซล เพื่อลดการใช้ น้ำมันขาลดการเกิดมะเร็ง โดยนำมันทอดทุเรียนเป็นน้ำมันที่ทำไบโอดีเซลดีที่สุด เพราะน้ำมันมีความใสที่สุด แต่ยังขาดความเชื่อมั่นในตัวน้ำมันเอง

5.2 หน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและให้ความรู้

5.3 มีการทำธนาคารขยะมาฝากทุก ๆ อาทิตย์ เช่น ขยะรีไซเคิล ให้โรงเรียนนำขยะมาแลกของใช้ เช่น ยางลบ

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

สร้างแนวร่วมโดยอาจจะอาศัยสิ่งของล่อใจ เพราะบางคนบอกว่าไม่มีเวลาจะต้องทำมาหากิน สร้างแนวร่วมแบบ จิตอาสา การพูดคุยกับชาวบ้าน มีลานกีฬาให้ประชาชนเข้าไปออกกำลังกาย การนัดกันมาทำความสะอาดในชุมชน ประชาชนมักจะมารวมตัวที่วัดอยู่เสมอ ๆ

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

วิถีชีวิตไม่ต่างกันมาก แต่ดีขึ้นกว่าเดิมเพราะคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ชีวิตแบบพอเพียงอยู่แล้ว แต่เมื่อได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และมีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ จึงทำให้ประชาชนเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและปฏิบัติได้จริง ส่วนที่เข้าร่วมก็มีรายได้เพิ่มขึ้นจริง มีวินัย มีการออม และได้รับความรู้ใหม่ ๆ อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต และสุขภาพแข็งแรงมีความสุข มีการปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยมาเป็นเกษตรอินทรีย์ แต่ต้องอาศัยเวลากว่าสามปี อีกทั้งทำให้สุขภาพดีขึ้นเหลือเกินเก็บ ตัวอย่างคือ ผู้ใหญ่ หมู 3 จ. จันทบุรี โดยต้องตั้งใจในการปรับเปลี่ยนจากการใช้ปุ๋ยเคมีมาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้มาตรฐานชีวิตดีขึ้น เกิดการวางเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีกระบวนการคิดการวางแผน คุณภาพชีวิตดีขึ้น

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

8.1 มีแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมน้อยไป

8.2 ผู้นำที่เป็นแบบอย่างได้มีน้อย และขาดความเข้าใจกันในกลุ่มชน เกิดการบ่มเพาะเรื่องที่ไม่ดี เช่น บางครอบครัวส่งเสริมให้ลูกเล่นเกมส์เกินเหตุ

8.3 ภาครัฐไม่สอนให้ชาวบ้านช่วยตัวเอง ทำให้รอแต่ความช่วยเหลือจากภาครัฐเสมอ รัฐบาลประชานิยมทำให้ประชาชนอ่อนแอ เช่น น้ำท่วมแค่ตมูกก็เรียกร้องให้เอาของแจก ปัญหาด้านการเมืองแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายเหลืองแดงอย่างรุนแรง ผ่านมวลชนต่าง ๆ

8.4 ปัญหาการที่มีสองวัฒนธรรม อย่างคนพื้นที่กับคนอีสานที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน ขาดแคลนแรงงานทำให้ต้องอาศัยแรงงานต่างถิ่นทำให้ต้องดูแลในทุก ๆ ด้านเพื่อเป็นการซื้อใจไม่ให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน

8.5 ต้องมีตัวอย่างเป็นผู้นำให้ชาวบ้านดูไม่เช่นนั้นชาวบ้านก็จะไม่ทำตาม เพราะชาวบ้านไม่เชื่อในเศรษฐกิจพอเพียง

9. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียง

มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น มีความเอื้ออาทรต่อกัน และมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

10. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

10.1 ประชาชนตื่นตัวต่อโครงการ รวมทั้งเคยทำกันมาแต่ก่อน เช่น มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

10.2 มีดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน โดยมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

ต้องมีแกนนำในสังคมในการเข้าถึงเศรษฐกิจพอเพียง มีการอบรมการใช้งานคอมพิวเตอร์สำหรับผู้ใหญ่ในชุมชน

12. สิ่งที่คาดหวัง

- 12.1 สร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีการบริหารรายได้ที่ดี
- 12.2 การสนับสนุน SML จากภาครัฐ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ การแปรรูปเพื่อให้เกิดรายได้ เช่น แปรรูปน้ำตาล ๑ เช่น น้ำสละหรือน้ำมังคุดเป็นธุรกิจชุมชน
- 12.3 สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ให้ครัวเรือนทำบัญชี และไม่มีหนี้นอกระบบ
- 12.4 ควรมีการอบรมความรู้ให้มากขึ้น ให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีความเมตตากัน
- 12.5 สร้างแกนนำให้เป็นผู้นำและไปขยายผลต่อชุมชน

สรุป ประชาชนในภาคกลาง ได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน ตามนโยบายของภาครัฐ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เกษตรอำเภอ การศึกษานอกโรงเรียน ปศุสัตว์ และภาคเอกชน ได้แก่ สถานประกอบการในพื้นที่ โดยให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกลุ่มกิจกรรม เจ้าหน้าที่จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร พร้อมทั้งศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ แต่ละชุมชนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวความคิดการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางหอกระจายข่าวในชุมชน ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ด้วยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดนิทรรศการ จัดทำเอกสาร และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ประชาชนในภาคกลาง มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตหลังจากการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ คิดก่อนทำ วางแผนในการใช้เงิน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และออมเงิน บัณฑิตที่สนับสนุนให้ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความศรัทธา “รักในหลวง” มีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นตัวอย่างที่ดี มีกลุ่มองค์กรที่เข้มแข็ง เช่น กองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ยังสนับสนุนงบประมาณ การเผยแพร่ความรู้ สนับสนุนเครื่องมือเครื่องมือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับปัญหาอุปสรรค ได้แก่ งบประมาณ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนไม่เพียงพอ ขาดปัจจัยการผลิต โครงการระยะยาวขาดความต่อเนื่อง แกนนำในการขับเคลื่อนมีน้อย ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมยังไม่ทั่วถึง ชีวิตความเป็นเมืองเข้าไปมาก และความเคยชินของประชาชนจากการได้รับสิ่งต่าง ๆ จากภาครัฐ

ความต้องการและสิ่งที่คาดหวัง ได้แก่

1. จัดเวทีประชาคมบ่อย ๆ เผยแพร่ความรู้ให้ประชาชน
2. ให้การสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. พัฒนาผู้นำที่ดี สร้างแกนนำในการขับเคลื่อนให้มากขึ้น
4. สร้างรายได้ ให้แก่คนในชุมชน ไม่มีหนี้นอกระบบ
5. ส่งเสริมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก (SML) และสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4.5.3 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดนครพนม

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม สัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย
 - 1.2 สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ สื่อเอกสาร แผ่นพับ จัดนิทรรศการ
 - 1.3 วิทยุกระจายเสียงชุมชนและท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย (หอกระจายข่าว)
 - 1.4 แกนนำชุมชน ครอบครัวต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ หัวหน้าครัวเรือน เพื่อเผยแพร่หลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
2. กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 โครงการนครพนมเมืองน่าอยู่ /สร้างบ้านตามรอยพ่อ/หน้าบ้านสวยหลังบ้านสวน/หมู่บ้านน่าอยู่ชุมชนเข้มแข็ง/หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
 - 2.2 กิจกรรมลดรายจ่าย เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การทำบัญชีครัวเรือน
 - 2.3 กิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า
 - 2.4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - 2.5 การศึกษาอบรมครัวเรือนเป้าหมาย ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจไปปฏิบัติ/การทำบัญชีครัวเรือน/การจัดเวที/ศึกษาดูงานต้นแบบ
3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่
 - 3.1 โครงการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ/โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ศูนย์ภูมิพลัง) และการขับเคลื่อนหมู่บ้านต้นแบบ
 - 3.2 ทำเกษตรแบบอินทรีย์ เป็นการลดต้นทุนการผลิต เช่น การปลูกข้าวอินทรีย์/ปลูกผักปลอดสารพิษ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชน
4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

กรมการปกครอง กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข กศน. สำนักงานเกษตรพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ปศุสัตว์
5. ปัจจัยด้านใดที่สนับสนุนในการดำเนินการ
 - 5.1 ผู้นำเห็นความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง นโยบายจังหวัด “วิสัยทัศน์” นครพนมเมืองน่าอยู่ นโยบายชัดเจน กิจกรรมที่ต่อเนื่อง
 - 5.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การสนับสนุนของหน่วยงาน ด้านงบประมาณ ทุน สื่อ ด้านวิชาการ ด้านปัจจัยการผลิต คน ความพร้อมในพื้นที่ ความพร้อมของคน กิจกรรม สถานที่ ดำเนินการ และการประชาสัมพันธ์
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
 - 6.1 มีส่วนร่วมระดับครัวเรือน “ครอบครัวพัฒนาต้นแบบ” การทำบัญชีรับจ่าย ประชาชนในพื้นที่นำกิจกรรมไปปฏิบัติ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมประเมินผล

6.2 มีส่วนร่วมระดับชุมชน - แผนชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จัดเวทีประชาคม ทุกเดือน ประชาชนร่วมลดละเลิกอบายมุข และไม่ดื่มสุรานิงานประเพณี

6.3 มีส่วนร่วมระดับส่วนราชการ มีการบูรณาการทุกภาคส่วน ผู้นำชุมชน คริวเรือนต้นแบบ และมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

7.1 ก่อนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว และใช้สารเคมีมาก ประชาชนในพื้นที่เข้าใจและดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงน้อย คนในชุมชนกินเหล้า สูบบุหรี่

7.2 หลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การกินเหล้า สูบบุหรี่ของคนในชุมชน ลดลง มีความอยู่ดีขึ้น และสามารถศึกษามากขึ้น มีการออม สวัสดิการ ทำบัญชีครัวเรือน สภาพแวดล้อมดีขึ้น ปลูกพืชแบบ ผสมผสาน มีการทำบัญชีรับจ่าย ชีวิตดีขึ้น เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีความสุขมากขึ้น มีการออมเพิ่มมากขึ้น ได้ลด ละ เลิก อบายมุข ประชาชนในพื้นที่รู้และเข้าใจหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น และสามารถปรับวิถีชีวิตให้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดีจนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

8.1 ขาดงบประมาณขยายผลอย่างต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการ และการส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง ทุนนิยมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

8.2 ค่านิยม เรื่อง ทุนนิยม และบริโภคนิยม เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกที่ดีและไม่มีวิถีชีวิตแบบพอเพียง

8.3 การไม่เข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง บางกิจกรรมตรงกับช่วงฤดูทำนา ทำให้กิจกรรมนั้นประชาชนเข้าร่วมไม่ได้

9. ความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียง

9.1 เกษตรกร/ประชาชน มีจิตสำนึกดี คิดดี ทำดี มีความเสียสละเอื้ออาทร (มีจิตสาธารณะ)

9.2 ผู้นำชุมชน มีภาวะผู้นำ รับบทบาทหน้าที่ มีความจริงใจที่อยากเห็นชุมชนมีความสุขอย่างยั่งยืน

9.3 เจ้าหน้าที่ องค์กรต่าง ๆ มีการปฏิบัติงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

9.4 นโยบายของภาครัฐ ส่วนราชการ จังหวัด อำเภอ มีความต่อเนื่อง ติดตามงาน ประเมินผล และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในแต่ละพื้นที่

9.5 ระดับครัวเรือน ดีมากมีการทำบัญชีรับจ่าย และจัดทำแผนชีวิต ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และเงินออม ประชาชนได้รับความรู้และตื่นตัวในการปฏิบัติตน มีการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้นำและประชาชนในชุมชนในการพึ่งตนเอง และมีการขยายผลการดำเนินกิจกรรมสู่หมู่บ้านอื่น

9.6 ระดับชุมชน มีแผนชุมชน มีความเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น

10. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

10.1 นโยบายของรัฐบาล ในระดับต่าง ๆ การบูรณาการของส่วนราชการ ผู้บริหารให้การสนับสนุน ความโปร่งใสในการทำงาน มีการส่งเสริมและบูรณาการอย่างต่อเนื่อง

10.2 การเอาใจจริงเอาใจของผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีการเตรียมความพร้อมที่ดี และมีกิจกรรมที่เหมาะสม

10.3 ความสามัคคีและความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ การที่ประชาชนลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง มีความอดทนและขยันหมั่นเพียร

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

11.1 รัฐบาลควรกำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลัก กำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณ ขยายผลให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชนและสม่ำเสมอ การสนับสนุนด้านวิชาการ สร้างเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีการทำงานทุกภาคส่วน

11.2 การสร้างชุมชนต้นแบบ การสร้างองค์ความรู้

11.3 ต้องสร้างผู้นำให้เข้มแข็ง ปลุกจิตสำนึกให้มีความโปร่งใสในการทำงาน

12. สิ่งที่คาดหวัง

12.1 ประชาชนทุกภาคส่วนนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมต่อไป ให้ครัวเรือนมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ดีกินดีของประชาชน การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

12.2 หมู่บ้าน ชุมชน อยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ไม่เดือดร้อน ให้ชุมชนมีความสุขมวลรวม การดำเนินการต้องมีความต่อเนื่องให้เห็นความสำคัญและพร้อมที่จะขับเคลื่อนไปกับส่วนราชการ

12.3 กำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวาระแห่งชาติ

12.4 เชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

12.5 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร

จังหวัดขอนแก่น

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน มุ่งเน้นการน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ

1.2 หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และจากหลายหน่วยงาน

1.3 การประชาสัมพันธ์ ผ่านการประชุมหัวหน้าส่วนของราชการ ตัวแทนจากทุกกลุ่มที่เข้าร่วมประชุม และการจัดเวทีพูดคุยปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

1.4 โรงเรียนได้สร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน แล้วนำความรู้ไปสู่ครอบครัว ชุมชน

1.5 สื่อจากวิทยุและโทรทัศน์ และหมู่บ้านตัวอย่างที่พัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 การอบรมและการศึกษาดูงาน ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาปฏิบัติต่อในครอบครัวของตนเองและถ่ายทอดสู่ชุมชนได้

2.2 การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาที่มีระหว่างในชุมชนและนอกชุมชน

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

ส่วนใหญ่ประชาชนได้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงมาแต่ดั้งเดิมแล้ว เช่น การปลูกผักกิมรี่กิน การใช้ชีวิตแบบพึ่งพิงธรรมชาติ มีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มข้าวซ้อมมือ ฯลฯ

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

หน่วยงานที่สนับสนุน ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล พัฒนาชุมชน ปศุสัตว์ เกษตร และมีสถาบันการเงินที่สนับสนุนเงินกู้ยืมในการมาลงทุน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์ การเกษตร

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

ส่วนใหญ่แล้วประชาชนในชุมชนจะให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะโครงการที่มีผลสำเร็จ และมีวิทยากรนำความรู้มาถ่ายทอดหรือสาธิต เช่น การรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ายาทำความสะอาด หรือการนำสมุนไพรมาใช้ให้เกิดประโยชน์

6. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ประชาชนที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จะพออยู่พอกิน ไม่มีหนี้สิน และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะวิถีชีวิตของเกษตรกร มีการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น และมีความปลอดภัยในชีวิต ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนใหญ่แล้วประชาชน จะขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง เพราะสนใจการทำมาหากินมากกว่า จึงควรให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้มากยิ่งขึ้น ควรมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจัดวิทยากรมาให้ความรู้ เช่น ความร่วมมือจากสาธารณสุข ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ โครงการบางอย่างไม่ต่อเนื่องหรือไม่ได้รับการสนับสนุน

8. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละโครงการ

ความสำเร็จขึ้นอยู่กับกิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการ เกิดการแข่งขันกันชุมชน เช่น มีการเลี้ยงปลาหรือปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ ทำให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย มีรายได้ให้แก่ครอบครัวและมีผักที่มีคุณภาพรับประทานในครัวเรือน

การเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ทำให้มีคนสนใจและติดต่อเข้ามาขอความรู้ จึงเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่มีหน่วยงานเข้ามาศึกษาอย่างต่อเนื่อง

9. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

9.1 ปัจจัยภายใน ที่เกิดขึ้นจากตัวเองด้วยการสนใจแสวงหาความรู้ เข้าร่วมอบรม ประชุมฝึกปฏิบัติ นำมาปฏิบัติจริง จนสามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักให้ครอบครัวได้ บางคนไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง แต่ปัจจุบันเริ่มมองเห็นประโยชน์ ต้องใช้เวลาจึงประสบความสำเร็จ

9.2 ปัจจัยภายนอก คือ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร ที่มีความรู้ความมาให้คำแนะนำด้านอาชีพและอื่น ๆ

10. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

การพัฒนาควรให้ประชาชนเข้าใจหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน แม้ว่าจะเห็นผลช้า ต้องตั้งใจทำจริง ๆ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จ

11. สิ่งที่คาดหวัง

ทำอย่างไรให้ประชาชนได้เข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เพื่อให้สังคมตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน มีความสุข มีคุณธรรม และมีความเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น

12. ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง

12.1 การทำงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ ควรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจริงในชีวิตของตนแล้วนำสิ่งที่ประสบความสำเร็จเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้อื่นได้เรียนรู้

12.2 ใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า ปลูกผักสวนครัว เกิดการรวมกลุ่มเข้ารับการอบรมและขยายงานออกไปในหลาย ๆ ด้าน โดยไม่ใช้สารเคมี

12.3 จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อ มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน

12.4 ทำให้เกิดการ ลด ละ เลิกอบายมุข

12.5 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มาเสริมการทำงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดอุบลราชธานี

1. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

โดยพัฒนาชุมชน มีการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจสู่การพึ่งพาตนเอง เช่น ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ทำทุกอย่างที่ใช้ ใช้ทุกอย่างที่ทำ

มีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล บอร์ดนิทรรศการ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจง

รทส. มีการจัดโครงการชุมชนต้นแบบ เผยแพร่แก่ลูกค้าทุกคน

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

เน้นการให้ความรู้และมีการฝึกอบรม ดูงานในที่ต่าง ๆ สอดแทรกความรู้ผ่านการสัมมนา เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เช่น ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงวัวหลังบ้าน ส่งเสริมแนวคิดให้ กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน การรณรงค์การใช้ปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้พลังงาน ลดต้นทุนในการผลิต ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มไว้ใช้เอง การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีเงินออม

3. โครงการที่สนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และโครงการสร้างแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

4. หน่วยงานที่สนับสนุนโครงการฯ

ภาครัฐ ได้แก่ พัฒนาชุมชน อบต. อุตสาหกรรม ปศุสัตว์อำเภอ เกษตรอำเภอ

5. ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินการ

หน่วยงานภาครัฐและการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ความรู้จากวิทยากร เน้นการปฏิบัติจริง การจัดหาโค กระบือ และการจัดหาเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนมากจะให้ความสนใจเข้าร่วมในกิจกรรม ยกเว้น กิจกรรมที่อาศัยเวลานาน เนื่องจากติดภาระการทำงานไม่แน่นอน

7. วิถีชีวิตก่อนและหลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หลังการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักการคิดก่อนทำ ลด ละ เลิกอบายมุขต่าง ๆ มีอาชีพเสริม มีเงินออม หนี้สินลดลง มีการสามัคคีและช่วยเหลือกันมากขึ้น การเกษตรสามารถ ลดการใช้สารเคมีลง ทำให้วิถีชีวิตดีขึ้น

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ไม่มีความต่อเนื่องของโครงการ ขาดแคลนงบประมาณ พัฒนาชุมชน เข้าถึงแต่กลับไม่มีงบประมาณ ต้องอาศัยการช่วยเหลือจาก อบต. และผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

9. ระดับความสำเร็จในการดำเนินเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้และเป็นแบบอย่างแก่หมู่บ้านใกล้เคียง เกษตรกรมีความสุขที่ใช้หลักความพอเพียง ครอบครัวมีความอยู่ดี กินดี ทุกครัวเรือน

10. ปัจจัยใดที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

ความพร้อมของชุมชน เงิน งบประมาณ ในการจัดกิจกรรม ความพร้อมของวิทยากร รวมไปถึงความต่อเนื่องของโครงการ การประชาสัมพันธ์ การดำเนินชีวิตแบบไม่ประมาท ประหยัด เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีต้องมีความเข้าใจ เข้าถึงหลักการและวิธีการอย่างแท้จริง

11. ความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงาน

หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ และมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีเป้าหมายให้ครอบครัว ชุมชน อยู่ได้อย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้ สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว

12. สิ่งที่คาดหวัง

ให้ประชาชนยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้ รู้จักอดออม ลดรายจ่าย และภาครัฐต้องสร้างความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สรุป ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานสาธารณสุข การศึกษานอกโรงเรียน ปศุสัตว์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ สื่อสิ่งพิมพ์ วิชาการ ปัจจัยการผลิต การประชาสัมพันธ์ มีการประกวดและให้รางวัลหมู่บ้านตัวอย่างที่ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิทยุกระจายเสียงในชุมชนและท้องถิ่น หอกระจายข่าว สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ สื่อเอกสาร แผ่นพับ และจัดนิทรรศการ

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต เช่น การกินเหล้า สูบบุหรี่ลดลง มีการทำบัญชีครัวเรือน มีการออม มีความอยู่ดีกินดี ปลูกพืชแบบผสมผสาน จัดกลุ่มกิจกรรม มีสวัสดิการให้แก่คนในชุมชน บัณฑิตที่สนับสนุน ได้แก่ ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การทำงานของส่วนราชการมีการบูรณาการอย่างต่อเนื่อง และมีความโปร่งใสในการทำงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับครัวเรือนและชุมชน เช่น โครงการครอบครัวพัฒนาต้นแบบ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการหมู่บ้านสวยหลังบ้านสวน

ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ขาดงบประมาณ การส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกที่ดี มีลักษณะบริโภคนิยม

ความต้องการ และสิ่งที่คาดหวัง ได้แก่

1. กำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวาระแห่งชาติ
2. กำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลัก ในการกำหนดนโยบาย จัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีทำงานทุกภาคส่วน
3. สร้างชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้
4. สร้างผู้นำให้เข้มแข็ง และปลูกจิตสำนึกให้มีความโปร่งใสในการทำงาน
5. ประชาชนอยู่ดีกินดี หมู่บ้าน ชุมชน อยู่เย็นเป็นสุข
6. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร
7. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเสริมการทำงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
8. เชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

4.5.4 การสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคใต้

จังหวัดสงขลา

ผลการจัดประชุมกลุ่มในพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า พื้นที่เกาะยอ อ.เมือง ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 4,000 คน มีอาชีพหลักทำการประมง อาชีพรองค้าขาย และอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวใต้ที่งดงามสืบทอดมาอย่างยาวนาน รวมถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน คือการทอผ้าเกาะยอที่ยาวนานกว่า 200 ปี

ในปัจจุบันลูกหลานได้สืบทอดการทอผ้าที่มีลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเกาะยอ ซึ่งก็ได้นำมาประกอบอาชีพแบบพออยู่พอกินตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้นำเสนอต่อที่ประชุมว่า ในเกาะยอนี้มีการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในทุกหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ ทั้งไร่ดินและบนดิน กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง (ปลาดุก, ปลาสร้อย) กลุ่มทำน้ำยาเอนกประสงค์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มทำดอกไม้จันทร์ กลุ่มทำกะปิ และกลุ่มเพาะเห็ด จะทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้กันมากในหมู่ที่ 7 ตำบลเกาะยอ ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้ประมาณเดือนละ 5,000 บาทต่อปี ในแต่ละบ้านดังกล่าวมีการทำบัญชีครัวเรือน แต่ละกลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ ก็ด้วยการอุดหนุนงบประมาณจากพัฒนากรอำเภอเมือง ประมาณ 120,000 บาทต่อตำบล นอกจากนี้ก็ยังมี การอุดหนุนด้วยวัสดุอุปกรณ์อย่างอื่น เช่น จาก อบต., กศน. และศูนย์ 3 วัย (ดนตรี กีฬา และดำเนินกิจกรรมตามที่ประชาคมเสนอ)

กิจกรรมต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์ เช่น การประชุม การบอกต่อ มีการไปดูงานในกิจกรรมตามสถานที่ต่างๆ บ้าง

ปัญหาในการดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่จะมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุน (ประมาณ 50,000 บาท) และการขาดความรู้เฉพาะในแต่ละกิจกรรม เช่น การเขียนชื่อในการเพาะเห็ด รวมถึงปัญหาไม่มีเวลา ขอบใจคิดก่อน ทำให้มีบ้างบางส่วนที่ต้องขาดการมีส่วนร่วม

สำหรับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ในที่ประชุมจะมีความรู้พื้นฐานอยู่บ้างว่า เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และก่อให้เกิดความสุขได้ หากดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และเกิดความสงบจากการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา เนื่องจากพื้นที่ตำบลเกาะยอนับถือศาสนาพุทธทุกคนและในทุกครอบครัว

ผลการจัดประชุมกลุ่มในพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า พื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ มีการดำเนินกิจกรรมหลักๆ เช่น พิษสวนครัวหน้าบ้าน ด้วยการสนับสนุนให้ปลูกทุกครัวเรือน (2,000 ครัวเรือน) ทำน้ำหมักชีวภาพทุกครัวเรือน งบประมาณสนับสนุนได้มาจากสำนักงานพัฒนาชุมชน ให้การอุดหนุนเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ มีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลัก มีหน่วยงานสนับสนุน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, กศน. อสม. และ ส.ส.ส. 4 ลข จัดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และเพื่อให้เกิดมีครอบครัวที่อบอุ่น ภายใต้แผนงานอาหารปลอดภัย, โครงการธนาคารอาหารชุมชน (7 ไร่ 7 เรื่อง 7 ร้อยวัน คือการทำนาข้าว ครอบวงจร ทำเมล็ดพันธุ์ข้าวแจกจ่าย ทำโรงสีข้าว ทำโรงเก็บข้าว ทำข้าวถุงขาย ทำขนมจีนขาย ปลูกผัก เลี้ยงปลา ทำปุ๋ย เลี้ยงไก่ และสาธิตการทำนา) รวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สัจจะและกองทุนหมู่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลควนรูนี้ได้รับงบประมาณอุดหนุนในปี 2555 นี้ จาก ส.ส.ส. จำนวน 22 ล้านบาท ให้ดำเนินงานโครงการทุกกิจกรรมในตำบล ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงใน 29 ฐานเรียนรู้ 5 วัน 4 คืน สามารถที่จะให้ดำเนินกิจกรรมนี้ได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป และทั้งตำบลควนรูมีการส่งเสริมให้ปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภค หากเหลือก็นำไปจำหน่าย ให้ทุกครัวเรือนประมาณ 2,000 ครัวเรือน การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์สัจจะขึ้น ให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกออมเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็น

กองทุนสวัสดิการของชุมชน ปัจจุบันมีเงินปันผลให้ทุกคนที่เป็นสมาชิก รายละ 50,000 บาทต่อปี ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 80 ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นมาในชุมชน และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้น ก็ทำตามแผนชุมชน, แผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนกิจกรรมชุมชน โดยได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเป็นอย่างดี เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็ง จริงจังต่องาน และมีวิสัยทัศน์

สำหรับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับความรู้จากภาครัฐ ทั้งจากอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร การศึกษานอกโรงเรียน สถาบันการศึกษา สื่อวิทยุ มีบ้างที่ศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้แก่เยาวชนของชาติ ส่งเสริมกีฬา เรียกว่าโครงการเยาวชน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวิถีสพทช โรงเรียนค่ายพุทธบุตร และ โรงเรียนเยาวชนรักถิ่น หน่วยงานหลักที่สนับสนุนโครงการดังกล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ใช้งบประมาณปีละ 50,000 บาท

จังหวัดตรัง

ผลการจัดประชุมกลุ่มในพื้นที่จังหวัดตรังพบว่า พื้นที่ตำบลบ้านโพธิ์ อ.เมือง จ.ตรัง ประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพหลัก คือ การทำสวนยาง อาชีพรองค้าขาย ประชาชนส่วนใหญ่จึงได้จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในสวนยางพารา และสวนผลไม้ มีบ้างที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ขาย มีหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยเหลือส่งเสริม คือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ด้วยการรวมกลุ่มกันในแต่ละชุมชน ปัจจุบันในตำบลบ้านโพธิ์นี้มีประมาณ 20 กลุ่ม นอกจากนี้สมาชิก อบต. มีการรวมกลุ่มกันจัดทำขนม ผ้าห่ม ผลิตน้ำดื่มราคาถูกจำหน่าย ได้รับการสนับสนุนจากทางอำเภอเมืองตรัง และงบประมาณจากสำนักงานจังหวัดตรัง แต่การดำเนินงานก็มีอุปสรรคบ้าง เช่น ขาดแคลนแรงงานคือ ในบางฤดูกลุ่มแม่บ้านจะเดินทางไปทำงานนอกชุมชนบ้าง และมีบ้างบางกิจกรรมเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ รวมถึงไม่ได้รับการอนุมัติในโครงการ SML ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนเงินงบประมาณปลอดดอกเบี้ย หมู่บ้านละ 100,000 บาท ส่งคืนเงินต้นภายใน 5 ปี การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการกิจกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 50 สาเหตุเพราะแต่ละคนมีภารกิจมาก ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันมีบ้างที่ได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ความรู้ความเข้าใจอีกอย่างหนึ่งของชาวบ้านคือ การดำเนินกิจกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จะถือว่าเป็นการกระทำที่ซีเหินยว ขอบสันโดษ นั่นคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในเงื่อนไขความรู้และความมีเหตุผลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีน้อย จะทำกันในกลุ่มขายน้ำยางสด และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ผู้นำที่นี่ได้ให้ข้อคิดในที่ประชุมกลุ่มครั้งนี้ว่า ทางหน่วยงานภาครัฐที่มีนโยบายให้ดำเนินกิจกรรมนั้น ยังขาดความสม่ำเสมอในการส่งเสริมและติดตามประเมินผล

และอีกหนึ่งพื้นที่ในเขตจังหวัดตรังที่ได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มคือ พื้นที่ตำบลหนองศรีจันทร์ อำเภอรัษฎา พบว่า พื้นที่นี้จะจัดให้มีการประชุมเดือนละครั้ง ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในเกณฑ์ดี มีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนี้ ได้แก่ กลุ่มทำเครื่องแกง กลุ่มเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่ม

นั้นธนาคารการท่องเที่ยวและกีฬา และกลุ่มการทำสวนยางพารา ฯ โดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนเงินงบประมาณ เช่น สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สำนักงานพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้าน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาชุมชนได้จัดให้มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียกว่าชุมชนต้นแบบ ด้วยการนำไปทัศนศึกษาดูงาน ส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตย จัดให้มีการประชุม และการทำบัญชีครัวเรือน แต่ต้องการให้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้มากกว่านี้ ในการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงประชาชนทั่วไปในพื้นที่นี้เข้ามามีส่วนร่วมประมาณ 3 ใน 4 คิดเป็นร้อยละ 70 โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางได้เข้ามาส่งเสริมการมีส่วนร่วม จัดการรวมกลุ่มประชาชนในโครงการนี้ จัดตั้งหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ ให้ร่วมกันจัดกิจกรรมยางพารา สนับสนุนวัสดุสิ่งของและเงินทุน 50,000 บาท เพื่อจัดหาอุปกรณ์ยางพารา ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร ปลูกผักพื้นเมือง และปลูกผักปลอดสารพิษ ฯลฯ

หลังจากที่ได้ดำเนินงานตามความถนัดแล้ว หน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในโครงการผลิตเครื่องแกง ปลูกพืชร่วมยางเช่นการปลูกผักเหียง ปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกพืชสมุนไพร ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่งเสริมการกีฬา การเพาะเห็ดแครง ฯลฯ แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นยังขาดการประชาสัมพันธ์ การปลูกผักปลอดสารพิษยังขาดการวางแผน และการปลูกยังขาดการตลาด รวมถึงขาดงบประมาณ เช่น กลุ่มผลิตเครื่องแกง ฯลฯ

จังหวัดชุมพร

ผลการประชุมกลุ่มในพื้นที่จังหวัดชุมพร พื้นที่แรกพบว่า พื้นที่ตำบลช่องไม้แก้ว อ.ทุ่งตะโก จ.ชุมพร ประกอบด้วย ประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพทำสวน (ยางพารา, ผลไม้) รองลงมาเลี้ยงสัตว์ (หมู, ปลา) และสมุนไพร มีบ้างที่ผลิตปุ๋ยหมักไว้ขาย ประชาชนในตำบลช่องไม้แก้ว มีการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการรวมกลุ่มกันทำงาน ได้แก่ กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ กลุ่มปุ๋ยหมัก กลุ่มพืชผักสมุนไพรพื้นบ้าน กลุ่มแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่น(กล้วยฉาบ ขนมทองม้วน น้ำยาล้างจาน ถ่าน น้ำส้มควันไม้) กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน กลุ่มใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงด้วยสารอินทรีย์ และกองทุนสวัสดิการ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่นนี้ มีรายได้เข้าสู่กลุ่มปีละ 100,000 บาท กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีสมาชิกกว่า 200 คน มีเงินหมุนเวียนมากกว่า 2 ล้านบาท กิจกรรมของกลุ่มต่างๆ มีที่มาจากแนวคิดตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช แล้วเข้ารับความรู้ความเข้าใจ ในครั้งแรกจากการเข้ารับการอบรมที่โรงแรมชุมพรคานา ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 เริ่มทำความเข้าใจจากหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข จากนั้นก็กลับมารวมกลุ่มกันดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กระทั่งปัจจุบัน หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานสาธารณสุข ฯลฯ หน่วยงานทั้งหมดได้เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เงินออม บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คนมีน้ำยา คือทำการผลิตน้ำยาซัก

ล้าง น้ำยาทำความสะอาดต่างๆ ฯลฯ คนเอาถ่านคือการทำกรเผาถ่านมาใช้ในการอุปโภคบริโภค การเลี้ยงหมูหลุม การส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การส่งเสริมการปลูกต้นไม้เป็นไม้หอมสน การส่งเสริมการเลี้ยงปลา การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ การจัดทำและการรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยอินทรีย์ การส่งเสริมการเลี้ยงกบ การส่งเสริมการเพาะเห็ด และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ นั้น ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างแต่ก็มีความสุข รู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่าด้วยการถ่ายทอดให้เยาวชนดำเนินงานตามรอยพระบาทในพระราชดำริของพระองค์ท่าน ซึ่งก่อนปี พ.ศ. 2549 ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้มีรายได้ปีละครั้ง ปัจจุบันปลูกพืช เลี้ยงปลา ทำให้มีรายได้ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ และรายปี ด้วยความสำเร็จดังกล่าว ทำให้ประชาชนสนใจเข้ามามีส่วนร่วม ประมาณร้อยละ 80 โดยเฉพาะตำบลช่องไม้แก้วนี้ได้รับรางวัลที่ 1 ของอำเภอทุ่งตะโก ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความเป็นผู้นำในการพัฒนา ชุมชนนี้มีความกลมเกลียวเหนียวแน่นในการรวมกลุ่มกันก็เพราะเป็นชุมชนแบบสายโลหิต มีปัญหาในการดำรงอยู่น้อยมาก ในหมู่บ้านนี้มีกฎของหมู่บ้านคือห้ามเล่นการพนัน และในหมู่บ้านนี้มีการประชุมทุกวันที่ 10 ของเดือน ในทุกบ้านต้องให้มีการเข้าร่วมประชุมบ้านละ 1 คน และเชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมประชุมด้วย

แต่ในการดำเนินงานก็ต้องมีปัญหาบ้าง ชุมชนช่องไม้แก้วจะมีปัญหาในเรื่อง "เวลา" เพราะส่วนใหญ่นอกจากทำงานของครอบครัวแล้ว ยังมีงานที่จะต้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือสังคมในหลายๆ หน้าที่ตำแหน่ง จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลา ในส่วนของระดับความสำเร็จนั้นอยู่ในระดับสูง มีความต้องการให้พัฒนาการรวมกลุ่มแล้วขยายเป็นเครือข่าย ตั้งแต่ระดับอำเภอ ถึงระดับประเทศ และมีความต้องการพัฒนา ซึ่งก็ได้เริ่มดำเนินงานมา 2 ปีแล้ว คือ "โครงการสำนึกรักบ้านเกิด" จะทำให้เยาวชนได้กลับเข้ามาในหมู่บ้านชุมชน และร่วมกันพัฒนา หากภาครัฐมีโครงการที่จะสนับสนุนโครงการนี้จะเห็นผลของความสำเร็จเป็นรูปธรรมรวดเร็วขึ้น สำหรับความรู้ในหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ต้องใช้ความรู้เข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิตด้วยการทำ "วนเกษตร"

การจัดประชุมกลุ่มในพื้นที่ อ.บ้านนา อ.เมือง จ.ชุมพร มีการรวมกลุ่มและดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างอิสระก็มี ซึ่งการดำเนินงานของพื้นที่นี้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ด้วยอาชีพส่วนใหญ่ คือ การทำสวนยางพารา รองลงมา การทำสวนปาล์ม เลี้ยงปลา เลี้ยงสุกร ฯลฯ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่า ที่หันมาดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงก็เพราะเห็นว่า น่าจะเป็นการลดความฟุ่มเฟือย เช่น การเลี้ยงสัตว์ก็จะได้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ เป็นการลดค่าใช้จ่าย มีเหลือก็นำไปขาย สำหรับรายได้ก็จะมีรายได้รายวันก็มาจากยางพารา รายได้รายสัปดาห์ก็คือการจำหน่ายกล้วยเล็บมือ รายได้รายเดือนคือการขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน และรายได้รายปีคือ การจำหน่ายผลไม้ เช่น ทูเรียน เงาะ ฯ แต่ก็มีอุปสรรคในเรื่องราคาที่มีความไม่แน่นอน การทำงานในลักษณะตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีจิตสำนึกและทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ คล้ายๆ กับการทำไร่นาสวนผสม หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาให้การสนับสนุนแนะนำ ได้แก่ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเกษตรจังหวัด คณะกรรมการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมถึงจังหวัดและอำเภอ เป็นต้น สำหรับประชาชนในพื้นที่นี้มีความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง มีความพึงพอใจในความพอเพียงของการ

ดำเนินชีวิต การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์สูง คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงให้สำเร็จได้ คือ “มีการปลูกจิตสำนึก มีความรู้ และมีแรงจูงใจ”

ปัญหาอุปสรรคก็มี คือ หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยเหลือนั้น เป็นการเข้ามาเฉพาะ “ตามหน้าที่” ไม่ใช่จิตสำนึก ขาดต้นแบบในการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติ สำหรับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งต่อไปข้างหน้าต้องใช้สื่อเข้ามาช่วยในการส่งเสริมและพัฒนา ความต้องการที่จะพัฒนาให้มีโครงการนำร่อง หรือนำตัวอย่างมาเผยแพร่ และให้ครัวเรือนได้มีความตระหนักในการดำรงชีวิตไม่ฟุ้งเฟ้อ ทำความอบอุ่นให้แก่ครัวเรือน และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ด้วยการเร่งให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านชุมชน ตำบลละ 1 ศูนย์ ด้วยการส่งเสริมให้หมู่บ้านละ 4-5 ครัวเรือน เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการเมืองท้องถิ่นใน จังหวัดชุมพร ควรเร่งพัฒนาด้วยการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเร่งด่วนและจริงจังสม่ำเสมอ

จากการประชุมกลุ่มในพื้นที่ตัวอย่างในภาคใต้ในแต่ละชุมชน ต่างมีการดำเนินงานในกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รวมถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาวิถีชีวิตของผู้นั้นในชุมชน โดยเฉพาะประชาชนในชุมชน ยังคงต้องการปัจจัยในการสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ ซึ่ง ได้แก่ ความรู้ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการติดตามประเมินผล ที่จะนำมาซึ่งคำแนะนำ ปรึกษาดูแลแก่กลุ่มเป้าหมายในแต่ละกิจกรรม ที่นำมาซึ่งความเข้มแข็งภายใต้การทำงานตามแนวคิดแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุป ประชาชนในภาคใต้ ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอ การศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง สำนักปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และศูนย์ 3 ้วย โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพาไปทัศนศึกษาดูงาน ส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยการประชุมกลุ่ม การอบรม การบอกต่อ เป็นต้น

ประชาชนในภาคใต้ ส่วนใหญ่มีอาชีพการทำสวนยาง ทำสวนผลไม้ และสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การทอผ้าที่เกาะยอ ประชาชนในภาคใต้ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง การทำปุ๋ยอินทรีย์ ผลิตน้ำดื่ม คุณภาพดีราคาถูกจำหน่าย กลุ่มพืชผักสมุนไพรพื้นบ้าน การแปรรูปผลผลิตในท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬา โดยประชาชนมีส่วนร่วมประมาณร้อยละ 70 ผลของการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนในภาคใต้ ลดค่าใช้จ่าย เช่น ความฟุ่มเฟือย เพิ่มรายได้เป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน ก่อให้เกิดความสุข ตัวชีวิตที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ในแต่ละตำบล มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บางพื้นที่พัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบ

บางพื้นที่ได้รับรางวัลที่ 1 จากอำเภอในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน ดำเนินงานตามรอยพระบาทในพระราชดำริของพระองค์ท่าน มีโครงการเยาวชน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิถีสัพท โรงเรียนค่ายพุทธบุตร และโรงเรียนเยาวชนรักถิ่น ปัจจัยที่สนับสนุนให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึก มีความรู้และแรงจูงใจ ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน ดำรงงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ มีการอบรมเผยแพร่ความรู้ มีการติดตามประเมินผล มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ และที่สำคัญประชาชนมีส่วนร่วม

สำหรับปัญหา อุปสรรค ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขาดความรู้เฉพาะกิจกรรม ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ขาดการวางแผนประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมต่าง ๆ ขาดการตลาดที่จะส่งเสริมผลผลิตไปขาย และราคาผลผลิตมีความไม่แน่นอน เป็นต้น

ความต้องการและการคาดหวัง ได้แก่

1. พัฒนาการรวมกลุ่มแล้วขยายปีนเครือข่าย ทั้งระดับอำเภอและระดับประเทศ
2. ต้องการให้รัฐสนับสนุน “โครงการสำนักรักบ้านเกิด” เพื่อให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนา

4.6 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติการวิเคราะห์ถดถอย (Multiple Regression) พบว่า การดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของทุกภูมิภาค อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 60 ($R^2 = 0.609$) ซึ่งในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ส่งผลมากที่สุด (Beta = 0.238) รองลงมาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Beta = 0.196) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Beta = 0.179) และปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Beta = 0.174) รายละเอียดในตาราง 4-40

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ถึงร้อยละ 60 และที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ โดยมีปัจจัยด้านสังคม เป็นหลักในการสนับสนุน

ตาราง 4-40

ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในทุกภูมิภาค

	Beta	t	p-value
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.179	11.475	0.000*
ปัจจัยด้านสังคม	0.238	11.444	0.000*
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	0.174	10.702	0.000*
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	0.196	14.391	0.000*
	R^2		0.609

4.6.1 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคเหนือ

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคเหนือ อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 62 ($R^2 = 0.621$) ซึ่งในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคเหนือ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ส่งผลมากที่สุด (Beta = 0.251) รองลงมา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Beta = 0.212) ปัจจัยด้านสังคม (Beta = 0.194) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Beta = 0.179) รายละเอียดในตาราง 4-41

จากผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเหนือ ถึงร้อยละ 62 และที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ โดยมีปัจจัยด้านวัฒนธรรม เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุน ได้แก่ การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ตาราง 4-41

ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเหนือ

	Beta	t	p-value
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.212	6.249	0.000*
ปัจจัยด้านสังคม	0.194	4.311	0.000*
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	0.251	8.549	0.000*
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	0.179	6.567	0.000*
	R^2		0.621

4.6.2 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคกลาง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคกลาง อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคกลาง ร้อยละ 66 ($R^2 = 0.662$) ซึ่งในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลมากที่สุด (Beta = 0.278) รองลงมา ปัจจัยด้านสังคม (Beta = 0.265) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Beta = 0.157) และปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Beta = 0.142) รายละเอียดในตาราง 4-42

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคกลาง

ถึงร้อยละ 66 และที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นๆ โดยมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมัน เชื้อเพลิง มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ เป็นต้น

ตาราง 4-42

ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคกลาง

	Beta	t	p-value
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.175	5.332	0.000*
ปัจจัยด้านสังคม	0.265	6.474	0.000*
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	0.142	4.025	0.000*
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	0.278	9.088	0.000*
	R^2		0.662

4.6.3 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 57 ($R^2 = 0.567$) ซึ่งในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ส่งผลมากที่สุด (Beta = 0.236) รองลงมา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Beta = 0.188) ปัจจัยด้านสังคม (Beta = 0.145) และปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Beta = 0.121) รายละเอียดในตาราง 4-43

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงร้อยละ 57 และที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นๆ โดยมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุน ได้แก่ เน้นการประกอบอาชีพ มีความภูมิใจกับงานที่ทำ และมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หารายได้จากอาชีพหลัก ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และมีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นต้น

ตาราง 4-43

ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

	Beta	t	p-value
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.236	8.600	0.000*
ปัจจัยด้านสังคม	0.145	3.800	0.000*
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	0.121	3.794	0.000*
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	0.188	7.882	0.000*
	R^2		0.567

4.6.4 ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคใต้

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคใต้ อยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยในการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคใต้ ร้อยละ 58 ($R^2 = 0.584$) ซึ่งในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคใต้ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ส่งผลมากที่สุด (Beta = 0.341) รองลงมา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Beta = 0.190) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Beta = 0.100) และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Beta = 0.091) รายละเอียดในตาราง 4-44

จากผลการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคใต้ ถึงร้อยละ 58 และที่เหลือเป็นปัจจัยอื่นๆ โดยมีปัจจัยด้านสังคม เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุน ได้แก่ การใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด การได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา การมีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน และการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า เป็นต้น

ตาราง 4-44

ปัจจัยการสนับสนุนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคใต้

	Beta	t	p-value
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.091	2.782	0.006*
ปัจจัยด้านสังคม	0.341	8.256	0.000*
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	0.100	2.997	0.003*
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	0.190	7.190	0.000*
	R^2		0.584

4.7 รูปแบบการสนับสนุนในการพัฒนาการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้ค้นพบ รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

4.7.1 รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเหนือ

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคเหนือ ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ หรือการมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง และปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) ส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำในชุมชน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคกับการพัฒนา ได้แก่ ปัญหาเรื่องทรัพยากร การเป็นหนี้สินของประชาชน และปัญหายาเสพติด
- 3) สร้างฐานข้อมูลในการพัฒนาของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่
- 4) มีโครงการที่สนับสนุนให้ประชาชนประกอบอาชีพในพื้นที่มากกว่าที่จะย้ายไปที่อื่น
- 5) สนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เข้ามาถ่ายทอดความรู้ รายละเอียดในการปฏิบัติเฉพาะเรื่อง

4.7.2 รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในภาคกลาง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคกลาง ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมัน เชื้อเพลิง มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรให้การสนับสนุน งบประมาณ เจ้าหน้าที่ ปัจจัยการผลิตให้เพียงพอและต่อเนื่อง
- 2) จัดเวทีประชาคมบ่อย ๆ เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนในเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้เห็นปัญหาของสังคมเมือง ที่มีการบริโภคที่เกินความจำเป็น
- 3) พัฒนาผู้นำที่ดี สร้างแกนนำในการขับเคลื่อนให้มากขึ้น

- 4) ส่งเสริมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก และสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 5) สร้างหมู่บ้านต้นแบบ สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

4.7.3 รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การเน้นการประกอบอาชีพ การมีความภูมิใจกับงานที่ทำ และมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย หารายได้จากอาชีพหลัก ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และมีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) กำหนดหน่วยงานให้เป็นเจ้าภาพหลัก ในการกำหนดนโยบาย และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและต่อเนื่อง
- 2) จัดอบรมเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนอย่างถูกต้อง และพัฒนาเยาวชนให้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เห็นถึงปัญหาของการบริโภคนิยม
- 3) พัฒนาผู้นำให้เข้มแข็ง และปลูกจิตสำนึกให้มีความโปร่งใสในการทำงาน
- 4) สร้างชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้
- 5) นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์กับการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 6) เชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

4.7.4 รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคใต้

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบในการสนับสนุนการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในภาคใต้ ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย การใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด การได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา การมีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน และการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า และปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สำคัญประกอบด้วย

- 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
- 2) จัดอบรมเผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและความรู้เฉพาะกิจกรรม
- 3) หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ร่วมกันในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน โดยการวางแผน แนวทางปฏิบัติและแก้ไขปัญหาคัดก่อน เช่น การตลาด ราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน ตลอดจน การประชาสัมพันธ์ และการติดตามประเมินผล
- 4) สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายในระดับอำเภอ จังหวัด ประเทศ

5) สนับสนุนให้เยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง จากข้อค้นพบดังกล่าว สรุปรูปแบบในการสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในแต่ละภูมิภาค ดังนี้ รายละเอียดในตาราง 4-45

ตาราง 4-45

รูปแบบในการสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในแต่ละภูมิภาค

รูปแบบการสนับสนุนที่สำคัญ		
ภาคเหนือ	ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	ปัจจัยอื่น ๆ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ให้แก่ตนเองและชุมชน เช่น การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ 2. การมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีส่วนร่วมสืบสานในกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีต่างๆ ในชุมชน เช่น ไปทำบุญที่วัด งานบวช หรือทอดกฐินผ้าป่า 3. การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนไว้ เช่น ประเพณีลอยกระทง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำในชุมชน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคกับ การพัฒนา ได้แก่ ปัญหาเรื่องทรัพยากร การเป็นหนี้สินของประชาชน และปัญหายาเสพติด 3. สร้างฐานข้อมูลในการพัฒนาของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ 4. มีโครงการที่สนับสนุนให้ประชาชนประกอบอาชีพในพื้นที่มากกว่าที่จะ ย้ายไปที่อื่น 5. สนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เข้ามาถ่ายทอดความรู้ รายละเอียดในการปฏิบัติเฉพาะเรื่อง
ภาคกลาง	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ปัจจัยอื่น ๆ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เช่น ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง 2. การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การเลือกซื้ออาหารที่มีในท้องถิ่นตามฤดูกาล 3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรให้การสนับสนุน งบประมาณ เจ้าหน้าที่ ปัจจัยการผลิต ให้เพียงพอและต่อเนื่อง 2. จัดเวทีประชาคมบ่อย ๆ เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนในเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้เห็นปัญหาของสังคมเมืองที่มีการบริโภคที่เกินความจำเป็น 3. พัฒนาผู้นำที่ดี สร้างแกนนำในการ ขับเคลื่อนให้มากขึ้น 4. ส่งเสริมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก และสร้างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 5. สร้างหมู่บ้านต้นแบบ สามารถพึ่งตนเองได้ นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ตาราง 4-45 (ต่อ)

รูปแบบการสนับสนุนที่สำคัญ		
ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	ปัจจัยอื่น ๆ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเน้นการประกอบอาชีพ การมีความภูมิใจกับงานที่ทำ และมีความรับผิดชอบในการทำงานและไม่เอาเปรียบผู้อื่น 2. ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เช่น การเที่ยวเตร่ การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย 3. หารายได้จากอาชีพหลัก ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และมีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดหน่วยงานให้เป็นเจ้าภาพหลัก ในการกำหนดนโยบาย และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและต่อเนื่อง 2. จัดอบรมเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนอย่างถูกต้อง และพัฒนาเยาวชนให้ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เห็นถึงปัญหาของการบริโภคนิยม 3. พัฒนาผู้นำให้เข้มแข็ง และปลูกจิตสำนึกให้มีความโปร่งใสในการทำงาน 4. สร้างชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ 5. เชิดชูเกียรติผู้ปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง
ภาคใต้	ปัจจัยด้านสังคม	ปัจจัยอื่น ๆ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ชีวิตประจำวันได้พึ่งตนเองมากที่สุด 2. การได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา มีความผูกพันช่วยเหลือ เอื้ออาทรกับคนในชุมชน 3. การซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง 2. จัดอบรมเผยแพร่ ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและความรู้เฉพาะกิจกรรม 3. หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ร่วมกันในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน โดยการวางแผน แนวทางปฏิบัติและแก้ไขปัญหาจุดอ่อน เช่น การตลาด ราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน ตลอดจน การประชาสัมพันธ์ และการติดตามประเมินผล 4. สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายในระดับอำเภอ จังหวัด ประเทศ 5. สนับสนุนให้เยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจัง